

DELAVSKA ENOTNOST

GLASILA ENOTNIH STROKOVNIH ZVEZ DELAVCEV IN NAMEŠČENCEV SLOVENIJE

Leto I., št. 21 Ljhaja vsako soboto Ljubljana, 6. oktobra 1945 Cena Din 2.—. Mesečna naročnina Din 8.—.

»Ne smemo se varati, reakcija je razbita, premagana, ali ni popolnoma uničena. Reakcija pomeni danes izdajstvo, prodajo nacionalnih interesov in neodvisnosti naše dežele. Volitve nas bodo ostro ločile ali za svobodo in neodvisnost Jugoslavije, ali za suženjstvo in interese mednarodne reakcije. Danes ni sredine in je ne more biti. Kdor ne glasuje za ljudsko fronto, ta bo glasoval proti ljudstvu in neodvisnosti Jugoslavije.«

Iz govora Meša Pijade na zborovanju I. volilnega okraja v Beogradu.

Volitve v Ustavodajno skupščino in delavski razred

Če pogledamo v zgodovino delavskega razreda Jugoslavije, vidimo, kako velika je bila razlika v pravicah delavskega razreda pri volitvah. Saj je poteklo komaj 38 let, od kar je bila vpeljana tudi pri nas v Sloveniji volilna pravica tudi za delavce. Delavce vse do takrat ni imel volilne pravice, kajti če je hotel imeti volilno pravico, je moral imeti nekaj zemljišča. Reakcionarni državni pred prvo svetovno vojno so vedno poudarjali v svojih modrih državnih govorih, češ, gorje takrat, ko bo imel delavski razred volilno pravico!

V bivši Jugoslaviji delavski razred ni mogel politično enotno nastopati pri volitvah zaradi tega, ker je bil razcepljen na več političnih strank in stranic. Saj smo imeli pri prvih državno-zbornih volitvah v Jugoslaviji skupek strank, vsaka s svojim blestečim programom in vsaka je delavskemu razredu obljubljala popolno izpolnitev vseh njihovih želj.

Razni laži-delavski voditelji so na zborovanjih grmel in pravicah delavskega razreda. Pravedovali so, kako bodo mogočno nastopali v parlamentu v obrambo delavskih pravic, njihovo razširitev in utrditev. Toda zgodovina stare Jugoslavije nam jasno kaže, kako so se dali podkupiti razni laži-delavski voditelji od takratnih profilmudskih strank in da je marsikaj voditelj za legitimacijo delavskega razreda izdal delavce v svojo posebno korist. Že prvi jurij se jim je popolnoma posrečil s tem, da delavski razred ni mogel nastopiti pri volitvah enotno, skratka, vso dolgo dobo v stari Jugoslaviji, pri raznih volitvah, ki so se vršile do leta 1929 in od leta 1929 do 1938, se je delavski razred zbiral ali ni mogel priti do svojih pravic v političnem življenju. V kolikor so delavci volili, so bili te priveske raznih protiljudskih strank.

Stojimo pred volitvami v Ustavodajno skupščino nove države. 11. november bo tisti zgodovinski dan odločitve, ali gremo po stari poti naprej, ali po tisti, po kateri se je delavski razred 4 leta boril. Osvobodilna fronta, katere jedro je delavski razred, se pripravlja na te volitve in to na prve demokratične volitve v zgodovini slovenskega naroda in v zgodovini vseh jugoslovanskih narodov.

Kaj moramo mi delavci napraviti zdaj v predvolilni kampaniji? Seznaniti se moramo z ljudmi, ki bodo v naših okrajih kandidirali, seznaniti se na raznih sestankih, sejah, konferencah o našem dvodomnem sistemu, pogovoriti se o tem, kaj nam je dala naša časna narodna skupščina, zakon o agrarni reformi, zakon o ljudskih tožilih itd. itd.

Pri teh volilnih kampanijah morajo biti naše enotne strokovne zveze kot jedro Osvobodilne fronte pravi in najmočnejši činitelj za popolno izvedbo in popolno

prilagojeno delavski razreda na volitve. Zelo slabo zanimanje za politično delo se kaže tam, kjer delavci še dvomijo v stalnost naše ljudske oblasti. Kongres enotnih strokovnih zvez, ki se je vršil te dni v Ljubljani, je najmočnejši dokaz moči delavskega razreda, moči enotnih strokovnih zvez. In te svoje moči, moči delavskega razreda si moramo v tej predvolilni dobi biti povsem svesti.

Delavski razred je danes na volitvah najbolj zainteresiran, zato si mora sleherni sindikalni funkcionar, sleherni delavec v tovarni, rudniku, obratu, na polju ali v gozdu biti popolnoma na jasnem, da se te naše volitve 11. novembra razlikujejo od starih volitev tako kot se razlikujeta stara in nova država; ljudje, ki jih bomo izvolili, bodo morali biti res zastopniki delovnega ljudstva. Sleherne mora biti jasno, s popolno udeležbo delavskega razreda pri volitvah, s popolnim razumevanjem vseh naših sindikalnih funkcionarjev ter naših delavcev in nameščencev o pomenu sedanjih volitev, se pravi popolnoma razumeti program Osvobodilne fronte, se pravi popolnoma delati v smislu programa Ljudske fronte.

Pri sedanjih volilnih kampanijah morajo baš naše enotne strokovne organizacije dokazati, da so v resnici jedro Osvobodilne fronte in sprito tega naj ne bo mesta v naših podružnicah, v naših tovarnah, rudnikih in obratih za reakcionarne elemente, za reakcionarno propagando. Naj naše enotne strokovne organizacije v tej predvolilni dobi temeljito dokažejo svojo politično zrelost, svojo pripadnost Osvobodilni fronti, ki je sestavni del Ljudske fronte. Naj poteče tudi naša predvolilna kampanija tako mogočno, kakor je potekla manifestacija na prvem kongresu delavcev in nameščencev.

V tej volilni kampaniji naj dokažejo strokovne organizacije, da se zavedajo, da so prav one prve poklicane pri graditvi naše porušene domovine in da bodo z živo zainteresirano pri teh volitvah dale iz sebe vse. Člani strokovnih organizacij bomo s tem kot člani Osvobodilne fronte storili vse, kar moramo storiti za uspešen napredek Ljudske fronte. Saj bo pri nas armada delavskega razreda prvič v svoji zgodovini volila svobodno, volila svoje prave predstavnike, prave ljudske poslance, ki so tudi v najtežjih dneh dokazali svojo predanost delavskemu razredu in vsemu delovnemu ljudstvu ter to svojo predanost tudi izpričali na bojnem polju. Enotne strokovne zveze delavcev in nameščencev naj postanejo pravo volilno žarišče, ki bo zajelo še vse ostale sloje za najvrstnejši nastop Osvobodilne fronte pri volitvah.

Matevž Haco

Po I. kongresu Enotnih strokovnih zvez Slovenije

Delavski razred Slovenije si ni mogel izbrati lepše prilike, da se predstavi slovenski javnosti, kakršna je bila ob priliki kongresa njegovih strokovnih organizacij. Ljudi mesto ni moglo biti boljše izbrano. Prestolnica Slovenije Ljubljana je nosila za časa narodno osvobodilne borbe tako plemenito prapor narodne časti in človeškega dostojanstva, da je zaslužila to počastitev.

Kongres in spreved zaslužita enotno oceno. Pokazala sta giantske sile delavskega razreda v službi miru in človeškega napredka. Dokaz je bil podan tako prepričevalno, tako ljudsko, pa obenem tudi tako odločno, da je prijatelj napredka jasno, da imajo v teh silnih bataljonih zanesljivega zaveznika, zastopnika množičnega pa zadosten opomin, naj si ne obetajo lahke poti svojim težnjam.

Največji pouk so pa dale te prireditve delavskega razreda samemu, ker so najzgovorneje pokazale, kakšne vrednosti je z njimi enotnost v katero je strnil svoje sile. Brez te enotnosti bi vsega, kar smo videli na ljubljanskih ulicah in kar smo slišali na kongresu ne bilo.

Odpadla bi bila povorka moči in samozavesti. Odpadla bi bila brozjavka maršala Tita v kateri nam priznava naš delež in ureditvi razmer naše federalne enote in dvigu naše obrtne industrijske proizvodnje. Odpadel bi bil pozdravni govor predsednika naše narodne vlade tov. Borisa Kidriča, ki je ena sama izpoved priznanja delavskemu razredu, kot nosilcu reda, miru, zakonitosti in patriotskega prizadevanja za obratno porušene domovine in nosilca težnji po svobodni in narodnem blaženstvu.

Vse bi bilo odpadlo, mi pa bi prisiljeni ob zid brezupno gledali v bodočnost, kakor smo gledali tedaj ko te enotnosti še ni mo dočeli.

Krivim bi bili do sebi in do trditve delavskega razreda če bi ne priznali, da so bili po vseh skupinah in vseh časih ljudje, ki so uvidevali da ni mogoče doseči nič bistvenega če se sile delavskega razreda ne združijo v eno, organizatorično celoto. Krivim bi bili če bi danes, ko je ta ideja na

triumfantom ponudu, javno ne priznali, da so bili po vseh delavskih taborih ljudje, ki so priznali v celni dobi med prvo in drugo svetovno vojno v hude konflikte s predstavniški prejšnjega občinskega političnega življenja, ker so izpovedovali idejo združitve delavskega razreda v eno celoto. Niso vsi vzdihali nasprotnikovih udarcev. Mnogi so klonili, mnogi so med tem omahnil v grobove. Mnogi pa so med nami ki so doživeli ureditve svojih prizadevanj. Ob uri te veličastne zmage vpraž vsem, ki so kaj stori za zmago teje združitve, naša najprijetnejša zahvala.

Naša enotnost je popolna. Ne samo, da so se razne delavske skupine zlele v eno celoto — mnogo več smo dosegli. Nameščenci javni in državni uradniki, prvotni delavci in literatje, umetniki in učenjaki so z nami v enotni organizaciji. Kje je čovk ki bi dojel vso veličino tega dejstva? Kje je sila, ki bi bila tako tej zlitosti?

Videli ste spreved, Zilavi kovinarji, resni rudarji, pa živahni železničarji. Le ni delavci in živlici, kemičarji in monopolisti. Stavbeni delavci in brivci, Grafičarji in prvotni, gostinski pomočniki in perice, dimnikarji in kamnoseki, kmečki delavci in vinčarji, učitelji in profesorji, cestni prometarji in univerzitetni docenti. Vsi v enem sprevedu. Ob straneh pa desetisočje meščanov, ki gledajo to odkritje, ta val dela in moči, toplino in plemenitosti.

Nobena ulica naše prestolice ni dovolj dolga, da bi bila mogoče sprevedati cel spreved. Spreved ljudskih sre, spreved ravna, spreved simbojev dela in spreved širokih dlanj. Zmaga na celni črti. Delo, vir vseh dobrin, temelj človeške kulture in civilizacije je dvignjeno na prestol.

Delo ni več opravilo sužnjev, ki si z njim še bolj zategujejo vezi na rokah in nočah. Stroj ni več pošast, ki je zaručnila človeka, da ji streže, dokler mu ne izsesa poslednjih sil.

Delo je postalo čast in dolžnost vsakega državljanja v službi narodne in državne skupnosti. Stroj je postal človekov pomočnik, ki zamenjuje človeške mišice z meha-

Zakaj se Enotne strokovne zveze borijo za izgraditev demokratične Jugoslavije in ljudske oblasti

Borba enotnih strokovnih organizacij za dvig življenjskega standarta vseh delavcev in nameščencev in borba za rešitev vprašanj delavskih mezd in plač, delovnega časa in obveznega zavarovanja vseh delavcev in nameščencev, so ozko povezani s političnimi akcijami, ki jih vodi delavski razred.

Res je, da so strokovne organizacije gospodarska in ne politična ustanova, ki daje svojim članom popolno politično svobodo. Borba strokovnih organizacij za izboljšanje materialnih in ekonomskih razmer širokih ljudskih množic ni odvisna samo od ekonomskih odnosov delavcev in kapitalistov ter delavcev in države kot delodajalca, temveč od političnih razmer, ki vladajo v državi.

Zato so strokovne organizacije v prvi vrsti zainteresirane, kakšna je država, v kateri oni delajo, in kakšna je v njej oblast. Od značaja te oblasti je odvisen uspeh gospodarskih nalog in ciljev strokovnih organizacij.

Znano je, da ima celokupna ekonomska in trgovinska politika velik vpliv na gospodarske razmere delavcev in nameščencev. Davčni sistem za vzdrževanje policije in vojske, carinski sistem za uvoz agrarnih, tekstilnih in drugih sredstev za potrošnjo, ki povzročajo podražitev življenjskih potrebščin delovnih množic; državna valutna politika — inflacija ali padanje valute, pomeni znižanje delavskih mezd itd. Za rešitev vseh teh vprašanj morajo skrbeti strokovne organizacije, ki morajo s svojim sodelovanjem vplivati na gospodarsko politiko države. Ekonomska politika države je pa odvisna od tega, v čigavih rokah je država. Ali je v rokah delovnih množic, ali v rokah najvažnejših življenjskih sredstev, poljedelske in industrijske proizvodnje. Vpliv države na gospodarstvo se je še bolj povečal v času te vojne. Prišel je do izraza tudi v Ameriki in Angliji, kjer se je vedno poudarjala gospodarska svoboda poedinca. Zaradi tega se lahko reče, da se gospodarska politika vseh držav spaja z državno poli-

tiko, gospodarska oblast s politično oblastjo.

Ko je država prevzela gospodarske funkcije, jih ni prevzela zaradi tega, da bi omejila izkoriščevanje delavcev in nameščencev po kapitalistih. Nasprotno, država, katero so vodili kapitalisti, je postala še močnejši izrabljatelj od privatnih kapitalistov, ker ima država poleg gospodarske tudi politično moč v svojih rokah.

Tako se je pri nas v stari Jugoslaviji v državnih podjetjih zabranilo vsako sindikalno delo, a v organih oblasti se sindikatov sploh ni smelo omeniti. Široke delavske množice v državnih podjetjih so bile brez pravic in možnosti, da razpravljajo o svojem položaju in zahtevah; niso se smele baviti s kulturnimi vprašanji in politiko, ki bi bila v nasprotju s politiko vladajočega režima.

To so razlogi, zaradi katerih strokovnim organizacijam ni vseeno, kdo vlada v državi, v čigavih rokah je gospodarsko bogastvo in politična oblast. Strokovne organizacije so krvavo zainteresirane na tem, da delovno ljudstvo pride iz suženjskega v gospodarski položaj v državi; da delovno ljudstvo prevzame politično oblast v svoje roke in preuredi državo iz podjetja za izrabljanje širokih slojev v veliko gospodarsko zadrugo za splošno korist vsega ljudstva in dežele.

Stara Jugoslavija je bila država, v kateri je vladal domači in tuji kapital, ki se je oslanjal na neljudske režime, vojne diktature Karadjordjevičev in na korupcionirani državni aparat. Celokupna gospodarska politika je omogočila obogatitev domačih in inozemskih izkoriščevalcev na račun prirodnih bogastev dežele in na račun lačnih in bednih delavcev in nameščencev.

Delavske razredne organizacije lahko najbolj točno govorijo o bivši oblasti, ki je bila delavcem in nameščencem popolnoma tuja in vsiljena.

Od leta 1921, ko je bila zabranjena Komunistična partija Jugoslavije, ni bil ni en delavski zastopnik v parlamentu in redno so bili uničeni mandati delavcev in nameščencev, ki so bili izvoljeni v občinske uprave.

Delavski razred je bil pastorek bivše države. Tako zvana demokracija, o kateri se je govorilo, ni veljala za delavski razred. Delavci in nameščenci so bili brez svobode tiska in govora, brez svobode organiziranja. Delavci so se smeli organizirati samo v fašistične in profašistične strokovne organizacije, ki so postopoma postale oporišče in agenture nemškega fašizma in domače reakcije.

Zmagoslavna ljudska revolucija, katere organizator in voditelj je bila Komunistična partija Jugoslavije, je koherentno spremenila državno obliko in

zadržano silo. On je pospešitelj proizvodnje in množični proizvajalec takih potrebščin, ki dvigujejo človeško blaginjo. On olajšuje napore, on bo skrajšal delovni čas in olajšal življenje, da ga bo vredno živeti.

Kongresi, če zaslužijo to ime, so mejniki na poteh razvoja. Ocenjujejo delo v preteklosti in dajejo smernice za bodočnost. Naš kongres je bil tak mejnik. Pregled je delo od 9. maja in ga prečeni. To delo je bilo posvečeno zbiranju sil v enotni organizaciji.

V 700 podružnicah je že zbranih preko 60.000 bojevnikov za jutrišnji svet. Šestdesettisoč parov rok in 60.000 glav je že enotno usmerjenih v eno samo veliko htenje. Vsi so se zbrali po svobodni odločitvi, po svobodni volji in se obvezali prostovoljno in razumske discipline. Njihovo vodstvo je izraslo iz njih samih, je postavljeno od njih samih in je neolajljivo povezano z njimi. Zbiranje teh sil se še nadaljuje. Z vsakim dnem se bolj utrjuje zavest skupnosti.

Kongres je dal še novih pobud. Tisoč, ki so stali na kongresu nedeljo še ob sprevedu, se bodo pridružili že vanj vključili. Delegete iz zunanjih krajev je kongres potrdil v njihovi veri v dobro stvar. Tempo delovanja se bo pospešil.

Ljubljana bo postala prevažna za povorko ob delavskih kongresih. Povorka bodo naraščale, se zivale v vse kraje naše domovine. Delavska sprevedom bodo sledile kmečke povorki. Delavci in kmeti si segata v roke in njihove povorki bodo serale od enega do drugega konca Slovenije in Jugoslavije.

France Svetek.

Berite in širite „DELAVSKE ENOTNOST“!

državno oblast, ki je prešla v roke ljudstva.

Novi tip države je svojevrsten po načinu svojega začetka, po času, v katerem je nastal, in po razredni osnovi. Politično osnovno nove oblasti predstavlja zveza delavcev in kmetov, utrjenih v borbi, ki jo je vodila naša partija že pred vojno, posebno pa v času narodno osvobodilne borbe, ki jo je vodilo naše ljudstvo z ostalimi narodi, na čelu z državo socializma — Sovjetsko zvezo. Osvobodilna fronta je zbrala in povlekla za seboj tudi rodoljubne dele meščanskih razredov.

Ustvarjena je ljudska država in ljudska oblast. Široke delovne množice: delavci, kmetje, inteligenca in rodoljubni meščani se po svojih odborih udeležujejo in upravljajo državo.

Delovno ljudstvo, kateremu je bilo prej od stare države in oblasti onemogočeno, da ustanavlja svoje gospodarske organizacije za zaščito svojih interesov pred brezmejnimi izkoriščanjem, danes sodeluje in ustvarja zakonske uredbe, ki pospešujejo in omogočajo veliko aktivnost strokovnih organizacij v rešitvi materialnega in kulturnega položaja delavcev in nameščencev.

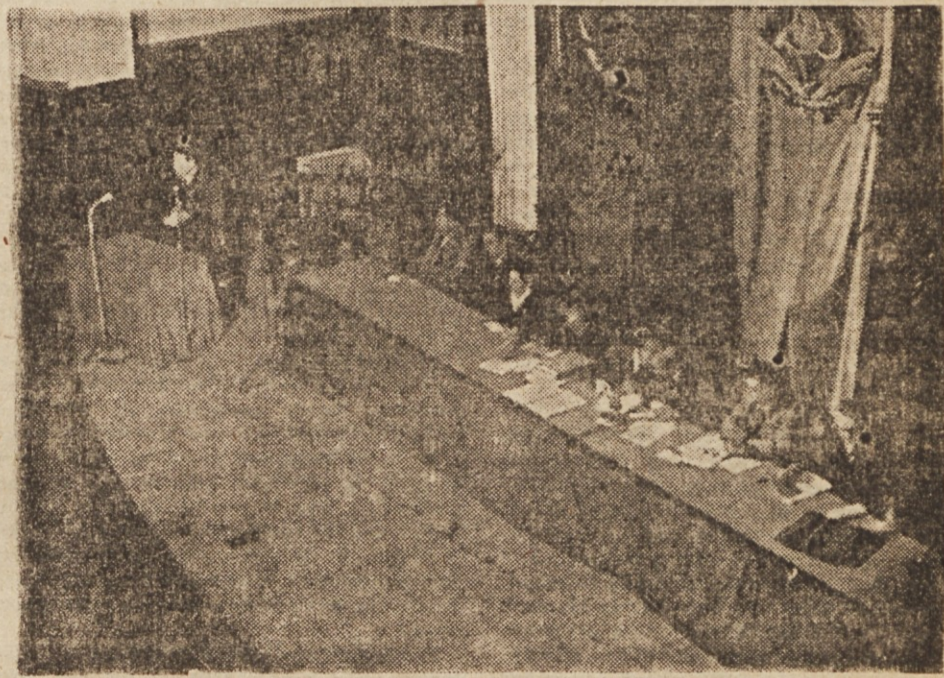
Stara jugoslovanska država in stari voditelji so s svojo kariero končali. S tem, da so šli v službo okupatorja, so se pri ljudstvu onemogočili. Prišel je konec stare oblasti, ki je bila sestavljena iz policajev, žandarjev, financarjev, gozdarjev, davkarjev, zaporov, taborišč itd. in ki je izmagovala delavce do zadnje kaplje krvi. S propadjo stare države niso delavci ničesar izgubili. Z novo državo, ki jo je ljudstvo ustvarilo v oboroženem boju in ki naznanja začetek novega razdobja v naši narodni zgodovini, razdobja ljudske demokracije, so ustvarjeni vsi pogoji, da delavci in nameščenci vse pridobijo.

Za strokovne organizacije in njihove člane je samo ena pot, to je pot, po kateri nas vodi največji sin delavskega razreda in našega ljudstva — tovariš Tito. Ta pot vodi k napredku, blagostanju in sreči vsega delavskega razreda in našega ljudstva. Vsaka druga pot bi vodila k novemu suženjstvu, nazadnjaštvu in barbarstvu.

Obstoj in obsežno delovanje strokovnih organizacij je tesno in nerazdružno povezano z obstojem demokratične federativne republike Jugoslavije, ki temelji na pridobitvah narodno osvobodilne borbe.

Iz teh razlogov se enotne strokovne organizacije z vso svojo avtoriteto in svojo močjo trudijo za državo in oblast, ki je pri nas ustvarjena z ljudsko revolucijo in ki ima vse pogoje, da se razvija v smeri popolne osvoboditve delavskega razreda vsakega izkoriščanja in zatiranja.

Josip Cazi.

Član Glavnega odbora ESZDN Jugoslavije tov. Josip Cazi pozdravlja delegate na kongresu

Če nisi proučil novih demokratičnih zakonov, sprejetih na III. zasedanju časne narodne skupščine, ki so plod težke štiriletne borbe proti fašizmu, ne moreš izpolnjevati svojih državljanških pravic, ker ne moreš sodelovati v dokončni borbi za očiuvanje s krvjo priborjenih demokratičnih pravic, kajti ne znaš uporabljati svojega orožja v borbi proti ostankom fašizma!

Dosegli smo enotnost, ki jo je svetovno delavsko gibanje zahtevalo

S svetovne konference strokovnih organizacij v Parizu

septembra je začelo zasedanje Svetovne konference strokovnih organizacij v Parizu. Konferenco je otvoril Leon Jauhaux, generalni tajnik francoske Generalne konfederacije dela z negotovom, v katerem je med drugim rekel:

»Proletariat te zemlje ni nikoli hotel pristati na ponižavajučo okupacijo in izdajo vlade. Simbolično je, da se sestali zastopniki 65 narodov, ki predstavljajo okrog 60 milijonov organiziranih delavcev in nameščencev, da ustanovijo novo Sindikalno zvezo.

Da b se zgradila nova bodočnost, je potrebno sodelovanje vseh delavcev. Moč delavstva je potrebna, da se očuva trajni mir in da se zgradi svet. Zato je potrebno, da se ustvari nerazdružljiva in močna enotnost demokracije.

Mi smo rodoljubni, pripravljeni dati svoje življenje za popolno neodvisnost svojih dežel. Ali bodimo tudi internacionalisti, ker mednarodno sodelovanje predstavlja pogoje za neodvisnost narodov in daje možnost, da sami s seboj upravljajo. V tem leži garancija miru med ljudmi.

Po govoru Leona Jauhauxa je bil predčan predlog o imenovanju šestih predsednikov konference. Za predsednike so bili izvoljeni: Leon Jauhaux, generalni tajnik francoske Konfederacije dela, Walter Citrine, tajnik britanskih sindikatov, V. Kuznetsov, generalni tajnik sovjetskih strokovnih organizacij, Sydney Hillman, podpredsednik ameriškega kongresa

Govor Kuznetsova, vodje sovjetske delegacije:

Zmaga in mir morata izboljšati življenjske pogoje delovnega ljudstva

»Naša ustanovna skupščina svetovne sindikalne zveze bo prišla v zgodovinski delavski gibanja kot najvažnejši kamen na poti k svetovni sindikalni enotnosti. Strojne zveze skoraj vseh dežel sveta, ki združujejo destine milijonov organiziranih delavcev, so zastopane na kongresu. Pred nam je velika naloga. Ustanoviti moramo svetovno sindikalno organizacijo ki bi mogla zedeti in organizirati svetovni delavski razred ter usmeriti vse njegove napore k boju za trajen mir, za svobodo in demokracijo, za boljše bodočnost človeštva. Krvi željne napadače smo zlomili v strašnem in krvavem boju. Ne smemo dovoliti novih napadov. Zato so trdno odločili vsi svobodoljubni narodi. To odločnost so si priborili med hudim trpljenjem. Delavski razred je življenjsko zainteresiran na trajnem miru, na izkorenitvi vseh ostankov fašizma, ne glede na to, pod kakšno krinko nastopajo. Vodilni organi svetovne sindikalne organizacije morajo postati aktivni organizatorji boja proti vsem reakcionarnim intrigam sovražnikov demokracije. Svetovna sindikalna zveza mora postati branik stalnega mira po vsem svetu. Takega mira si želijo vsi narodi, ki so toliko pretrpeli. Zmaga in mir morata izboljšati življenjske pogoje delovnega ljudstva. Vsakdo mora biti zaposlen in mora imeti zadostno plačo; stremeti moramo po pravilni zaščiti dela; zagotoviti moramo široko socialno zavarovanje in skrajšani delovni čas. Samo močno enotno sindikalno gibanje mora doseči socialni napredek in dvigniti blaginjo širokih ljudskih množic. Ustanovljamo v zgodovini prvo svetovno organizacijo delavskega gibanja, ki bo obela toliko dežel in združila pretežno večino organiziranih delavcev na svetu. Moč in možnost take organizacije je sta izredno veliki, in morata zato omogočiti reševanje resnih važnih vprašanj delovnega razreda. Ustava svetovne sindikalne zveze je bila predložena konferenci in razpravo in potrditve. To je istina izredne važnosti. Morala bi igrali največjo zgodovinsko vlogo v nadaljnjem razvoju celotnega mednarodnega delavskega gibanja.

Potreba trdne enotnosti vsega delavskega razreda je najvažnejša, kar se je delavski razred naučil iz dogodkov v zadnjih let. Ni naključje, da načrt ustave predvideva združitev vseh sindikalnih zvez v svetovni sindikalni zvezi, ne glede na pleme, narodnost, vero in politične razlike. Sovjetska sindikalna zveza smatra, da bo ta enotnost največji uspeh svetovnega delavskega razreda.

Enotnost sindikalnega gibanja je nastala v najkritičnejših trenutkih vojne, bila je utrjena s krvjo in znojem delovnega ljudstva za skupno stvar — zmago nad fašizmom. Nova svetovna zveza mora postati močna in učinkovita organizacija. Načrt za ustavo poudarja, da bo zveza organ zator skupnega boja sindikatov vseh dežel proti kakršnekoli napadanju na gospodarske in socialne pravice in demokracije svobodne delovnega ljudstva in za življenjske zahteve delavskega razreda. Zelo važna črta tega načrta je, resnično demokratična narava zveze.

Široke možnosti razpravljanja vsa nastala vprašanja mednarodnega delavskega gibanja in redna poročila vseh vodilnih organov zveze zagotavljajo popolno upoštevanje potreb in želj širokih množic delavskega razreda — torej najbolj pravilno rešitev vseh vprašanj. Načrt ustave skrbi za jamstvo avtonomije sindikalnih gibanj posameznih dežel. To pomeni, da bo vsak narodni sindikalni center izvajal naloge, ki čakajo mednarodno sindikalno gibanje, pri čemer ga bodo vodili poglavitno njegovega lastnega sindikalnega gibanja.

Naloga vodilnih članov svetovne sindikalne zveze ne bo vmešavati se v notranje delovanje narodnih sindikalnih središč temveč pomagati pri vzpostavitvi njihovih skupnih nastopov da bi dosegli namene za katere je zveza ustanovljena. Ta kombinacija avtonomije pri reševanju domačih vprašanj in discipline pri izvajanju nalog, ki jih postavijo vodilni organi svetovne sindikalne zveze, omogoča, da se na najbolj pravi način organ zra obramba temeljnih interesov delavskega razreda

industrijskih organizacij, Lombardo Todano, zastopnik južno-ameriške delavske unije in Cu-De, zastopnik Zveze kitajskih delavcev.

Na zahtevo delegata holandskih delavcev, naj se v predsedstvo izvoli tudi zastopnik malih držav, je bil izvoljen za predsednika zastopnik švedskih sindikatov Lindberg.

Louis Sallant, ki je bil izbran za generalnega tajnika konfederacije, je poročal o statusu in Svetovne sindikalne zveze. Ob tej priliki je održal govor, v katerem je med drugim rekel:

»Za na prvi Svetovni konferenci strokovnih organizacij v Londonu je izražena potreba, da se delavci vsega sveta združijo v mednarodno zvezo ki bi vključila vse sindikate svobodnih držav ne glede na pleme, vero, politično in filozofsko prepričanje. Na londonski konferenci je bil sestavljen odbor, ki naj izdelata načrt za pravila Svetovne zveze. Ta načrt je bil poslan raznim organizacijam prej, kot je bila sklicana konferenca v Parizu. S tem v zvezi so pršli razni predlogi od švedske sindikalne delegacije, švcarske delegacije, Indijske konfederacije dela in Vseindijskega kongresa britanskih sindikatov, sovjetskih strokovnih organizacij in Židovske federacije v Palestini. Ti predlogi so izročeni komisiji za izdelavo pravil.

Po njegovem govoru je bilo prvo zasedanje zaključeno.

stvo zagotavlja zastopnikom na konferenci in preko njih organiziranemu delavskemu razredu sveta, da bodo sindikati svetovske dežele primer točnega ravnanja po ustavi in stroge discipline. Žvela mednarodna enotnost delavskega razreda! Naj živi enotna in mogočna svetovna sindikalna zveza!

Jugoslovanski delegat Dušan Petrović:

»Delavski razred naše dežele in z njim naše odposlanstvo navdaja veselje, ko vidi, da je bila svetovna sindikalna konferenca tako hitro sklicana. Za to veselje imamo dva razloga: delavski razred naše dežele je imel v zadnjih dveh svetovnih vojnah bridke izkušnje. Te izkušnje so združene z mnogimi žrtvami. Zlast v zadnji svetovni vojni je padlo na stotine sinov jugoslovanskega delavskega razreda. Smatram, da je eden glavnih razlogov tega strahovitega rezultata pomanjkanje enotnosti delavskega razreda po eni in pozno ustvarjanje enotnosti svobodoljubnih narodov po drugi strani. To vse je omogočilo fašističnemu razbojniku, da se je polastil oblasti v Nemčiji in nagnal narode v klavnicu, kakršne svet še ni videl.

V borbi smo videli, kaj pomeni ustvarjena enotnost in kakšno neizbranno silo predstavlja. Po zaslugi te enotnosti je delavski razred naše dežele, ki zajema vse od krščanskih socialistov do komunistov, izgradil enotnost vseh narodov in boju proti fašističnemu zatiranju. Ta enotnost nam je dala predvsem moč zakona duha odločnosti, ki nam je omogočila, da smo prižgali plamen, da smo povedli v boj za svobodo in neodvisnost široke množice v tisti Evropi, ki je bila v tistem času koncentracijskih taborišč. V enotnosti smo držali potrebne sile vsa štiri leta v vojni in enotnost nam je omogočila, da smo se pomerili s sovražnikom, ki je bil po številu in oborožitvi neprimerno močnejši. Enotnost nam je omogočila, da smo vzdržali do konca, do zmage, z ramo ob ramo z našimi velikimi zavezniki. Globoko smo prepričani, da je največji uspeh naše zmage prav usvarjanje enotnosti delavskega razreda, ki tvori temelj enotnosti vsega našega ljudstva. Ponosni smo na to in danes bomo s predstavniki delavskega razreda vsega sveta, ki smo prišli na svetovno konferenco, da ustanovimo svetovno sindikalno zvezo.

Na konferenci je bil izvoljen ustanovni odbor, ki je izpolnil načrt ustave za novo svetovno sindikalno zvezo. Na čelu odbora so: predstavnik Anglije Walter Citrine, predstavnik ZDA Sidney Hillman, Vasilij Kuznetsov za Sovjetsko zvezo, Benoit Franchon za Francijo, Šu za Kitajsko. Ostali člani odbora so: Lombardo Todano za latinsko Ameriko, Anderssen za Švedsko, Buttler za Avstralijo in Novi Zeland, D. Vries za južno Afriko, Giuseppe Vittorio za Italijo, Novald Hangon za Norveško, Rusino Kazmi za Poljsko, Evzen Erban za Čehoslovasko in Walter Schewenels za mednarodno sindikalno federacijo. Ustavni odbor konference svetovnih sindikalnih zvez je enoglasno sprejel ustavo nove svetovne zveze.

Ko je Američan Sidney Hillman, predsednik odbora, to naznanil zastopnikom, je opisal doseženi uspeh kot »Združenje svetovnih delavskih organizacij z velikimi možnostmi, da rešuje vprašanja, ki čakajo delavskega gibanja po vsem svetu. Dosegli smo enotnost, ki jo je svetovno delavsko gibanje zahtevalo.«

Dosedanja svetovna sindikalna konferenca, ki je razpravljala o združitvi vseh sindikalnih organizacij v enotno zvezo, ki naj obsega vse obstoječe sindikalne organizacije, se je pretvorila v prvo svetovno

»Trud« o konferenci. »Lahko rečemo brez pretiravanja, da so sedaj oči delavcev vseh dežel obrnjene v Pariz, kjer razpravlja konferenca Svetovne delavske zveze.

V sedmih mesecih, ki so potekali od londonske konference, so se močno pomnožile zahteve po edinstvi in sodelovanju delavskih zvez, ki mora biti trdno. Neurejena in težavna povojna vprašanja, ki se pojavljajo sedaj pred delavskim gibanjem, ukazovala kličejo po nadaljnjem sodelovanju organiziranih delavcev za zaščito njihovih življenjskih koristi. Milijoni ljudi na svetu so sedaj prepričani, da bo samo nova bojujoča se in avtoritativna svetovna zveza sindikatov mogla dovesti to nalogo. Navodila dana zastopnikom na pariški konferenci so bila, ustanoviti za vsako eno takšno federacijo Konferenca je z živim zanimanjem poslušala poročilo glavnega tajnika upravnega odbora Louisa Sallanta, ki je podal pregled dopolnil in pripomb k osnutku za ustanovno listino zveze. Takšne dodatke je predložilo mnogo dežel, vendar so med njimi velike razlike. Tako skušajo n. pr. sovjetski predlogi doseči, da bi bili nekateri člani ustanovne listine bolj natančni in popolni. Drugi zlasti švedski predlogi so tako nedoločeni in neopredeljeni, da ne bi mogli dosti koristiti. Kljub temu, da je švedsko zastopstvo predlagalo dopolnitve k skoro vsem osnovnim členom ustanovne listine, je še vedno nejasno njihovo točno mišljenje, vendar niso ti dodatki to, kar povzroča skrbi konferenci, ki je pripravljena, da se razgovorja in sprejme vsak pameten predlog. Predlogi britanskih delavskih zvez, ki jih je formuliral Citrine, so ono, kar vzemirja mnoge zastopnike. Velik del britanskih predlogov gre preko imena razpravljanih o osnutku ustanovne listine. Sprejeti jih.

Da bomo videli delavce v njej svojo organizacijo, ki bo delala tako, da se bo neprestano krepila s priključevanjem novih delavskih množic, je potrebno, da prične z vsem razpoložljivimi sredstvi boj proti ostankom fašizma v svetu, boji proti smrtnemu sovražniku delavskega razreda, proti klancem bodočih vojn.

Naše odposlanstvo prevzema statute v čisti obliki v kakršni jih je izdal upravni odbor. Mi podpisamo predloge sovjetskega odposlanstva, naj se dodata generalnemu tajniku dva tajniška namestnika. Takšno tajništvo bi moglo mnogo učinkoviteje pomagati narodnim sindikalnim organizacijam in članom Zveze. Naše odposlanstvo smatra, da je potrebno dati eno mesto v izvršnem odboru tudi eni izmed dežel jugovzhodne Evrope. Odposlanstvo se strinja tudi s tem, da se zagotove ostalim deželam Evrope v izvršnem odboru

namesto treh štirih mesta. Odposlanstvo meni, da je treba zagotoviti delavskemu razredu vsake dežele, brez ozira na njegovo število, zastopstvo v novi svetovni organizaciji preko odposlanstev. Majhno število njenih članov ne sme biti razlog za odvzem te pravice.«

Podpredsednik ameriškega kongresa industrijskih organizacij Hillman je zahteval, da mednarodni delavski sindikati sodelujejo v svetovnih vprašanjih, ker je bilo v San Franciscu obdobje, da bi imeli delavski sindikati svoje predstavnike pri ekonomskih in socialnih odborih Združenih narodov. Predlagal je tudi, naj se pošlje delegacija v razne zone v Nemčiji, ki naj ugotovi, če se odloki Potsdamske konference izvajajo. Obdolžil je ameriško »svetlotrgovstvo«, da ne želi popolnega uničenja nemške vojske sile. Zaradi tega je predlagal, naj bi nova svetovna federacija strokovnih zvez določila komisijo, ki bi obiskala Nemčijo ter natančno proučila in preiskala sedanje nemške gospodarske in socialne pogoje, ki vladajo v vseh zasedenih področjih.

Sovjetski zastopnik Tarasov je zahteval ukinitve diplomatskih odnosov s Francosko Španijo in Argentino, ter ukinitve škodljive politične strpnosti ter poudaril, da je treba odvzeti podporo fašizmu in polfaštom v takšnih deželah kakor so Španija, Grčija in Argentina. Zahteval je tudi sodelovanje zastopnikov delavskega razreda ob priliki sestavljanja mirovnih pogojev. Prdružili se je Hillmanovi kritiki Velike Britanije, Združenih držav in dru-

Prva svetovna sindikalna konfederacija

Na konferenci je bil izvoljen ustanovni odbor, ki je izpolnil načrt ustave za novo svetovno sindikalno zvezo.

Na čelu odbora so: predstavnik Anglije Walter Citrine, predstavnik ZDA Sidney Hillman, Vasilij Kuznetsov za Sovjetsko zvezo, Benoit Franchon za Francijo, Šu za Kitajsko. Ostali člani odbora so: Lombardo Todano za latinsko Ameriko, Anderssen za Švedsko, Buttler za Avstralijo in Novi Zeland, D. Vries za južno Afriko, Giuseppe Vittorio za Italijo, Novald Hangon za Norveško, Rusino Kazmi za Poljsko, Evzen Erban za Čehoslovasko in Walter Schewenels za mednarodno sindikalno federacijo.

Ustavni odbor konference svetovnih sindikalnih zvez je enoglasno sprejel ustavo nove svetovne zveze.

Ko je Američan Sidney Hillman, predsednik odbora, to naznanil zastopnikom, je opisal doseženi uspeh kot »Združenje svetovnih delavskih organizacij z velikimi možnostmi, da rešuje vprašanja, ki čakajo delavskega gibanja po vsem svetu. Dosegli smo enotnost, ki jo je svetovno delavsko gibanje zahtevalo.«

Dosedanja svetovna sindikalna konferenca, ki je razpravljala o združitvi vseh sindikalnih organizacij v enotno zvezo, ki naj obsega vse obstoječe sindikalne organizacije, se je pretvorila v prvo svetovno

»Trud« o konferenci

Lahko rečemo brez pretiravanja, da so sedaj oči delavcev vseh dežel obrnjene v Pariz, kjer razpravlja konferenca Svetovne delavske zveze.

V sedmih mesecih, ki so potekali od londonske konference, so se močno pomnožile zahteve po edinstvi in sodelovanju delavskih zvez, ki mora biti trdno. Neurejena in težavna povojna vprašanja, ki se pojavljajo sedaj pred delavskim gibanjem, ukazovala kličejo po nadaljnjem sodelovanju organiziranih delavcev za zaščito njihovih življenjskih koristi. Milijoni ljudi na svetu so sedaj prepričani, da bo samo nova bojujoča se in avtoritativna svetovna zveza sindikatov mogla dovesti to nalogo. Navodila dana zastopnikom na pariški konferenci so bila, ustanoviti za vsako eno takšno federacijo Konferenca je z živim zanimanjem poslušala poročilo glavnega tajnika upravnega odbora Louisa Sallanta, ki je podal pregled dopolnil in pripomb k osnutku za ustanovno listino zveze. Takšne dodatke je predložilo mnogo dežel, vendar so med njimi velike razlike. Tako skušajo n. pr. sovjetski predlogi doseči, da bi bili nekateri člani ustanovne listine bolj natančni in popolni. Drugi zlasti švedski predlogi so tako nedoločeni in neopredeljeni, da ne bi mogli dosti koristiti. Kljub temu, da je švedsko zastopstvo predlagalo dopolnitve k skoro vsem osnovnim členom ustanovne listine, je še vedno nejasno njihovo točno mišljenje, vendar niso ti dodatki to, kar povzroča skrbi konferenci, ki je pripravljena, da se razgovorja in sprejme vsak pameten predlog. Predlogi britanskih delavskih zvez, ki jih je formuliral Citrine, so ono, kar vzemirja mnoge zastopnike. Velik del britanskih predlogov gre preko imena razpravljanih o osnutku ustanovne listine. Sprejeti jih.

Stavka delavstva v Ameriki zavzema vedno večji obseg

Kakor poroča Tass stavka sedaj v Združenih državah 350.000 delavcev Associated Press pa je objavil vest, da je predsednik zveze delavcev v industriji nafte White izjavil, da je izdan sklep, čeprav datum še ni določen, kdaj bo pričelo stavkati 250.000 delavcev industrije nafte. Na konferenci sindikalnih delavcev in predstavnikov 9 družb za predelovanje nafte se proučuje delavske zahteve o povišanju plač za 30 odstotkov. White je izjavil, da je stavka pravična in če se ne bo dosegel sporazum z arbižarjo bo stavka objavljena v vsej deželi. Sedaj je prekinjeno delo v 24 rafinerijah nafte, kjer stavlka 50.000 delavcev. Industriji niso sprejeli zahteve o povišanju delavskih plač za 30 odstotkov in se prav tako niso hoteli pogajati za kolektivne pogodbe, ki bi bile sklenjene namesto pogodb, ki so se preje sklepale z vsako rafinerijo posebej.

gih dežel, ker so odklonile prošnjo strokovnih zvez, ki so želele v San Franciscu svoje zastopstvo.

Zastopnik angleške Zlate obale Annan je predlagal, naj pošlje konferenca čimprej komisije v kolonije, da ugotovi go kapitalistično izrabljanje delavcev črnega plemena, kakor tudi delavcev drugih plemen.

Tajnik Vseindijske strokovne zveze Dawge je v svojem govoru protestiral, ker zavezniki zatirajo v področjih, ki so osvobojeni od japonskega jarma vsa gibanja, ki stremijo za neodvisnostjo. Poudarjal je tudi, da bi morala svetovna federacija proučiti vprašanje kolonij in odvisnih dežel ter da bi delavski razred vsega sveta moral zahtevati umik britanskih čet iz Indije, Nizozemcev iz Jave in Francozov iz Anana.

Zastopnik Ekvatorja Saad je prav teko zahteval, da sodelujejo zastopniki delavskega razreda v delih za organizacijo miru.

Zastopnik italijanskih sindikatov Vittorio je poudaril posebno potrebo enotnosti vseh delavcev v cilju pomoči najmanjših držav v borbi proti fašizmu.

Protest proti postopanju grške vlade

Več zastopnikov je na glavnem zasedanju predlagalo, da se pošljejo protestna pisma britanski in grški vladi ali svetu zunanjih ministrov zaradi akcije grške vlade, ki prepoveduje grškim zastopnikom strokovnih organizacij priti v Pariz.

Prva svetovna sindikalna konfederacija

sindikalno federacijo. To je veliki in važni datum v zgodovini delovnega ljudstva vseh narodov in držav in predstavlja novo silo v službi novega družabnega ustroja in mednarodnega mira in varnosti.

Med konferenco so prišla do izraza različna mnenja in stališča, ki pa so se naposled zedinila v sporazumu na korist 70 milijonov organiziranega delavstva vsega sveta.

Ko je na naslednji seji konference Jauhaux prečital dokončni osnutek pravil za svetovno federacijo, so bila pravila soglasno odobrena s vzklikom. Vsi delegati so pozdravili ta pomembni uspeh v razvoju mednarodnega delavskega pokreta in podčrtali velike upe vsega zavednega delavstva v novo organizacijo.

Danes je postala svetovna sindikalna federacija stvarnost. Na njeni prvi seji so bile ponovno predložene pritožbe nad postopanjem grških in transvalskih oblasti, ki niso dopustile, da bi se delegati teh dveh držav udeležili sindikalne konference v Parizu. Pritožbe so bile takoj izročene odboru za resolucije, ki bo postopal z njimi v smislu določb novega pravilnika svetovne federacije.

Popoldne se je prvič sestel generalni svet nove svetovne sindikalne federacije kot njen vrhovni in izvršilni organ.

bi pomenilo spreminiti vse vprašanje nalog in pooblastil svetovne konference. Se preden je govoril Citrine, so se poučili zastopniki o britanskih predlogih iz listin, ki so jih med njej razdelili. Zato se ni čuditi, če je v svojih govorih pretežno večina zastopnikov kritizirala britanska dokazovanja. Zastopniki velikih in malih dežel so se sporazumeli, da je treba ustanoviti novo zvezo brez odlašanja in da so vsi predlogi, ki to ovirajo, nasprotni željam milijonov delavcev.«

Zaključno prvi dopisnik: »Zastopniki iz mnogih dežel, s katerimi sem slučajno govoril, so izražali veselje, ker so konferenci prisostvovali zastopniki južnoazijskih dežel, ki so zopet zavzeli svoja mesta v vrstah mednarodnega sindikalnega gibanja.«

Izjava dveh argentinskih sindikalnih voditeljev

Znana argentinska sindikalna voditelj Perez Leiros in Izkaro, ki je član izvršnega odbora konfederacije dela Latinske Amerike, sta prispela iz Buenos Airesa in podala na tiskovni konferenci izjavo o položaju v Argentini. Perez je poudaril, da bodo v bližnji bodočnosti sindikati in druge napredne organizacije Latinske Amerike začele po vsej celini kampanjo iz solidarnosti do argentinskega ljudstva. V imenu argentinskih sindikatov je Perez Leiros pozval britanske in ameriške sindikate, naj prekinejo diplomatske odnose z argentinsko vlado. Perez Leiros, Izkaro in drugi argentinski voditelji bodo odpovali v Pariz, kjer se bo udeležila svetovne sindikalne konference in tretjega medameriškega kongresa konfederacije dela Latinske Amerike, ki se bo začel v Parizu v prvi polovici oktobra.

Prav tako stavka nadalje 60.000 delavcev gozdne industrije. Voditelji sindikalne zveze gozdne industrije pretresajo odlok o objavi stavke, če bi industriji ne pristali na zahteve o zvišanju plač.

35.000 delavcev avtomobilske industrije v okraju Detroitu še tudi nadalje stavka. Stavka se pripravila tudi v tovarnah podjetja »General Motors«, katera bi zajela 350 tisoč delavcev. Prav tako se pričakuje izbruh stavke tudi v tovarnah podjetja Chrysler, ki bi zajela 120.000 delavcev. Delavci avtomobilske industrije pričakujejo, da bodo člani sindikalne zveze, ki spada v sestav kongresa industrijskih organizacij zahtevali, da izvede vladna komisija za reševanje sporov med delavci glasovanje v stavki 200 tisoč delavcev iz tovarne družbe Ford.

Vladna komisija za reševanje sporov med delavci je dobila od leta 1943, približno 29 poročil o stavkah v zadnjih mesecih pa je naraslo število poročil že na 200.

Kongres Zveze kovinskih delavcev

30. septembra se je začel kongres delavcev in nameščenec kovinske industrije. To je bil prvi kongres strokovne zveze v Jugoslaviji po osvoboditvi. Kongresa so se udeležili zastopniki strokovnih organizacij kovinskih delavcev iz Albanije, Madžarske, Rumunije in Čehoslovaške. Navzoč je bil tudi minister za industrijo zvezne vlade Jugoslavije, Andrija Hebrang, ter predstavniki jugoslovanske vlade, Narodne vlade Srbije ter zastopniki USAOJ-a. V častno predsedstvo je bil izvoljen maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito, minister za industrijo Zvezne vlade Andrija Hebrang, minister za industrijo in rudarstvo Slovenije Franc Leskošek in drugi. V imenu Ljudske fronte je kongres pozdravil Andrija Hebrang, ki je med drugim poudaril, da so kovinarji prvaki delavskega razreda, ki bodo trezno in resno pretresli vsa vprašanja kongresa in kritično premotri dosedanje delo ter dali smernice za bodočnost.

Po svečanem delu kongresa je bil miting na zgodovinskem trgu Slavije, kjer je poleg ostalega bila prečitana brozjavka, ki jo je poslala sovjetska delegacija, ki se kongresa ni mogla udeležiti.

V zvezi delavcev in nameščenec kovinske industrije je danes organizirano okrog 50.000 delavcev in nameščenec. Proti koncu prvega leta po osvoboditvi Beograda je kovinarjem uspelo, da so v tem letu postavili v Beogradu 72 podružnic s 7.000 člani. Zagreb ima po zadnjih podatkih okrog 6000 članov.

Drugi dan kongresa

V ponedeljek 1. oktobra se je v Delavski kovinarjev Jugoslavije, Tajnik Centralne uprave Dušan Čorković je prečital pozdravno brozjavko, ki jo je poslal kongresu maršal Tito. Zastopniki so z navdušenim vzklikanjem in piskanjem večkrat prekinili čitanje brozjavke.

Nato so govorili zastopniki Čehoslovaške, Rumunije, Madžarske, Bolgarije in Albanije. V imenu čehoslovaških kovinarjev je govoril zastopnik Edvard Tuma, ki je poudaril: »Nad 1200 partizanov Čehoslovaške, ki so padli v Jugoslaviji, je dokaz bratске povezanosti, ki nas obvezuje, da moramo to povezanost še bolj podkrepiti in poglabiti.«

Marin Ivanov je pozdravil kongres v imenu bolgarskih kovinarjev. V svojem govoru je opisal borbo delavskega razreda v Bolgariji za zaščito svojih interesov. Podčrtal je prične odnose med delavci in narodi Bolgarije in Jugoslavije, ki se vsak dan bolj utrjujejo.

Zastopnik kovinarjev Albanije Dželilali Komo je dejal: »Pozdravljam vas, heroje junake borbe proti fašizmu in za obnovu naše zemlje, ki jo vodite na čelu z maršalom Titom. Prepričani smo, da se bosta bratstvo in enotnost narodov Jugoslavije in Albanije, izvojevana v tej borbi, še bolj utrdila. Albanski delavci delamo 8 ur dnevno. Toda, če je treba delamo tudi 15 ur, v korist našega naroda in naše oblasti, ker se zavedamo: kolikor več bomo delali, toliko bolj bomo živeli.«

Rumunski zastopnik Stojkar je pozdravil kongres v imenu 200.000 kovinarjev Rumunije. »Rumunska delegacija je vesela, da prisostvujejo temu kongresu tudi delegacije Bolgarije, Albanije, Madžarske in Čehoslovaške, ki ne sme poglobiti samo odnosov med sindikalnimi organizacijami, marveč mora postati opora delavcev in vseh narodov jugovzhodne Evrope pri končnem uničenju fašizma in obnovi naših držav.«

Vardiša Istvan, zastopnik madžarskih delavcev je pozdravil kongres v imenu 100.000 kovinarjev in 800.000 organiziranih delavcev Madžarske, ki je povdaril željo za tesno povezanost narodov v Podonavju. Madžarski kmetje in delavci se trudijo, da bi poglabili ljudsko demokracijo in da bi čim bolj sodelovali z Jugoslavijo in drugimi evropskimi demokratičnimi državami.

Tretji dan kongresa

V torek se je nadaljevala diskusija o referatu Dušana Čorkovića. Zastopniki kovinarjev iz posameznih federalnih enot so pozdravili kongres. Predsednik mestnega sindikalnega odbora, Danilo Masleša, pa je predlagal, da naj kovinarji Jugoslavije delajo do novega leta dnevno po dve uri več v korist gospodarskega fonda za obnovu države, kar je kongres navdušeno sprejel. Po govoru zastopnika kovinarjev Reke je podarila verificacijska komisija poročilo o številu udeležencev in o njihovih polno-močajih. Nato je bila prečitana pozdravna brozjavka maršalu Jugoslavije Josipu Broz-Titu.

»Predsedniku vlade demokratične federativne Jugoslavije maršalu Jugoslavije tovarišu Titu, Beograd.

Z našega I. svobodnega kongresa v naši svobodni domovini pošiljamo Tebi, dragi naš maršal, in vsej Tvoji vladi plamteče pozdrave. Vodil si nas častno in dostojanstveno skozi velike viharje, težke preizkušnje in trnjeve poti v težkih, toda slavni borbah in privedel si vse naše narode v mirno pristanišče, v novo demokratično federativno republiko Jugoslavijo.

Zavedamo se, da nas čakajo še velike težave in napori za dobrobit naše domovine. Toda, ker nas vodiš ti, smo trdno prepričani, da bomo vse težave, pa tudi največje, prebrodili v srečo delavskega razreda in vseh naših narodov. Zato ti tudi tokrat ključno, dragi naš maršal, vodi nas še naprej, mi pa Ti bomo dosledno sledili do končne zmage nad vsemi sovražniki naših narodov za ohranitev pridobitev, izvojevanih s težkimi žrtvami naših najboljših sinov.«

Razen tega so bile odposlane brozjavke generalštabu Jugoslovanske armade, sindikalni konferenci v Parizu, glavnemu odboru sindikatov v Beogradu in Radiju Dakiću v Moskvi.

Predsedstvu mednarodne sindikalne konference v Parizu je bila poslana naslednja brozjavka: »Kovinarji Jugoslavije vam pošiljajo s svojega I. svobodnega kongresa v svobodni domovini svoje tovariške pozdrave z željo, da bi bilo delo konference plodovito za splošni boj mednarodnega proletariata in vseh narodov sveta.«

Nato je tovariš Stojan Baškot prečital referat o organizacijskih vprašanjih Zveze delavcev in nameščenec kovinarske industrije Jugoslavije.

V osvobodilnem boju je sindikalno gibanje odigralo veliko vlogo, čeprav je bilo leta 1940 prepovedano. Reakcija, ki je preganjala sindikalno gibanje, je odprla leta 1941 pot fašizmu, da zasnujejo jugoslovanske narode. Reakcija na čelu s Čvetkovičem in Mačkrom je izdala državo, delav-

Po vsej Jugoslaviji se poleg povečanja organizacij dela tudi na usposobljenju kadra strokovnih funkcionarjev, katerih zelo primanjkuje.

Kongres je podal bilanco o delu in uspešnih zvezah na vseh poljih dejavnosti. Kovinarji so bili vedno med prvimi. V vrstah narodno osvobodilne borbe niso nikoli zastajali. Popravila železniških objektov, orožja, municije in drugih predmetov, ki so bili potrebni za uspešno borbo pa do kirurških instrumentov, vse to so delali kovinarji na osvobojenem teritoriju in s tem doprinesli ogromen delež v borbi naših narodov proti fašizmu. Mnogo kovinarjev je dalo svoje življenje v narodno osvobodilni borbi s puško v roki ali pri delu, ki je bilo vedno povezano z velikimi težavami in nevarnostmi.

Po osvoboditvi so se kovinarji prijeli dela pri obnovi države. Pri popravilu lokomotiv, vagonov, kamionov in traktorjev ter v vseh industrijskih panogah — povsod so potrebni kovinarji in povsod jih vidimo med prvimi.

Kovinski delavci so posebno ponosni na dejstvo, da je naš maršal Tito zrasel iz njihovih sredin. On sicer ni več kovinski delavec, zato pa upravlja z veliko kovnico — Demokratično federativno Jugoslavijo, v kateri se kuje boljša in svetlejša bodočnost naše domovine in našega ljudstva. Kujejo se nova pokolenja, ki bodo nadaljevala Titovo delo; kovinarji pa bodo brezdvomno tudi vnaprej v prvih vrstah.

Milislav Ivanović je v imenu glavnega odbora strokovnih zvez Srbije rekel: »S Titom smo šli v oroženo borbo in smo zmagali. S Titom gremo k obnovitvenemu delu in uspeli bomo. S tovarišem Titom gremo na volitve in zmagali bomo.«

Pozdravnim govorom je sledil delovni del kongresa.

Druga točka dnevnega reda je bil referat o politično-gospodarskih nalogah zveze delavcev in nameščenec kovinske industrije. Dušan Čorković je podal pregled o dosedanjem delu Enotnih strokovnih zvez in Zveze kovinarjev Jugoslavije ter obširno govoril o naporih kovinarjev po osvobojenju dela naše države.

Nato je govoril o izkušnjah pomanjkljivosti in nalogah Zveze kovinarjev. Dotaknil se je tudi vprašanja kadrov.

»Vzgojiti moramo kadre, ki bodo sposobni in bodo korakali skupno s tehniko. Zavedati se moramo, da sama tehnika ne more storiti prav nič. Vedeti moramo, da tehnika lahko zviša proizvodnjo samo z ljudmi, ki tehniko obvladajo. Za obvladanje tehnike je treba izučiti tisoče strokovnih delavcev. Poleg delavcev nam primanjkuje tudi inženjerjev in tehnikov, ki bi skupno s kovinarji dvignili našo proizvodnjo. V tovarnah je treba največje štednje. Nacionalizirati moramo proizvodnjo, zmanjšati stroške proizvodnje in odstraniti vse neproduktivne izdatke. Če bomo tako delali, bo naša zveza izpolnila izdatke.«

V debato je poseglo 17 delegatov. Govorili so o napakah in izkušnjah v svojih podjetjih. Zastopnik kovinarjev iz Smedereva je govoril o problemih svojega podjetja »Sardit«. Dejal je, da je najhujše, ker primanjkuje premoaga za Siemens-Martinovo peč, primanjkuje pa tudi surovega železa. Delavci tega podjetja apelirajo na centralno upravo ter vse kovinarje in druge delavce, da jim pomagajo v preskrbi zadostnih količin surovega železa in premoga. Doseči in prekoračiti hočejo normo iz leta 1939. Za dosego tega kapaciteta, se mora rešiti tudi problem pomanjkanja strokovnjakov v vajarni in drugih oddelkih.

Debata je bila prekinjena ob pol enih in se je nadaljevala ob pol treh popoldne.

ski razred pa se je na poziv Komunistične partije upri okupatorjem. Ta borba je bila končana s popolno zmago ljudskih sil. Po osvoboditvi Beograda so na velikem borovanju na Slaviji ob koncu decembra 1944 predstavniki tisočev delavcev izbrali svoj izločevalni odbor Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščenec Jugoslavije.

Med delavci je velik polet in masovno pristopajo v sindikate. Sindikalne organizacije so dolžne posvetiti posebno pažnjo kulturno-prosvetnemu, umetniškemu in fizikolturnemu delu. Posebno pažnjo je treba posvetiti tudi mladini.

Pred vojno in med njo ni bilo mladini prepovedano samo, da bi se zbirala v ravnopravnih organizacijah, marveč so ji zabranili tudi čitanje koristnih knjig, iz katerih bi črpala, kar je zdravi mladini potrebno. V Beogradu se mladina že sedaj zbira in izgrajuje v svojih mladinskih forumih pri mestnem sindikalnem odboru. Kakor je mladina gospodarsko povezana s podjetjem, v katerem dela, tako je potrebno, da je poleg USAOJ-a povezana tudi v sindikalnem gibanju. Treba je pritegniti mladino v odbore, da se bo učila in pripravila na vse potrebno, kajti od nje se mnogo pričakuje. Za učence je predviden sedemurni delovni čas, pet v podjetju in dve v šoli, zato naj funkcionarji skrbijo, da že sedaj, ko to vprašanje še ni rešeno, učenci ne bodo imeli delovni časa daljši kot sedem ur. Naša zveza ima sedaj v vseh federalnih enotah 394 podružnic, 44 krajevnih odborov, 6 tajništvev in 48.206 članov.

Po referatu Stojana Baškota se je razvila obširna diskusija, v kateri so zastopniki iz raznih krajev naše države iznesli značilne primere iz delovanja strokovnih organizacij. Diskusija je trajala vse popoldne.

Popoldne je Blagoje Milinčić podal referat o gospodarskem položaju in socialni ustanovah delavcev in nameščenec Jugoslavije. V svojem govoru je med drugim dejal: »Gospodarsko vprašanje delavcev in nameščenec je eno najtežjih vprašanj, ki zanimajo delovno ljudstvo. Težak gospodarski položaj, v katerem je bil delavski razred v bivši protijudski Jugoslaviji, se je močno poslabšal med vojno. Današnji položaj pa je tak, da ga ne bomo mogli tako lahko in hitro rešiti. Vzrok današnjih gospodarskih težav izvira že iz stare Jugoslavije.«

Z osvoboditvijo naše države se težak gospodarski položaj ni mogel izboljšati kar naenkrat. Veletna okupacija je uničila okrog 75% vseh gospodarskih dobrin, poleg tega so spekulanti, črnborzijanci in drugi ljudski sovražniki poskrbili še tisto malo

zaoc tar s tem ustvarili še večje pomanjkanje. Z uredbo o mezdah in plačah delavcev in nameščenec se je položaj bistveno spremenil, toda s tem nismo rešili gospodarskega položaja delavcev. Črnborzijanci so dvignili cene živilom, stokratni pa niso zadosti sodelovali v borbi proti črni borzi. To je velika napaka. Na zahtovo delavcev in sindikatov so narodne oblasti pričele borbo proti spekulaciji. Izdani so zakoni in uredbe proti spekulantom in črnborzijancem, ustanovljeni so uradi za kontrolo cen, uvaja se poenoteno knjigovodstvo, izdane so uredbe o maksimiranih cenah, ustanovljajo se zadruge. Ustanovljene so kmetijske zadruge, ki omogočajo kmetu, da se čim hitreje in čim ceneje oskrbi, ter tvorijo vez med mestom in vasjo, s čimer se ustvarja gospodarska zveza delavcev in kmetov. Delavske prodajne zadruge morajo zagotavljati delavcem ceno in dobro blago. Delavske menze morajo preskrbeti delavcem boljše in cenejšo hrano. Ker naša industrija še ni obnovljena, se tudi življenje izboljšuje le počasi. Glavna naloga vsega ljudstva je obnova države in na to se je treba ozirati tudi pri medzni politiki. Pri tem pa so nekatere sindikalni funkcionarji zaradi nepoučenosti silno izkazali. Čestokrat so pomagali delodajalcem, ki so namerno povzeli mezde samo, da so lahko povečali cene proizvodov. Rešitev gospodarskega položaja je odvisna samo od proizvodnje. Zaradi tega moramo začeti z nižjimi mezdami in s daljšim delovnim časom, da bomo lahko dosegli višje mezde in krajši delovni čas.

Mnogi zasebni lastniki, ki jim ne gre v račun določeni dobiček, si na vse načine prizadevajo, da bi povečali proizvodne stroške na račun potrošnikov, da bi prišli do čim večjih dobičkov. Pogosto nastopajo prijatelji delavcev, svojevoljno zvišujejo mezde, ker to veča tudi proizvodjalne stroške. S tem zasledujejo dve koristi: večajo svoj dobiček in nastopajo kot prijatelji delavcev, s tem pa urednjujejo svojo željo, da bi izzvali gospodarski in valutni kaos, da napravijo nezadovoljstvo in da politično onemogočijo ljudsko oblast. Sindikalne podružnice morajo skupno z delavskimi zapniki kontrolirati delo svojih podjetij. Samo na ta način bomo preprečili, da nas stara reakcija ne bo goljufala in ropala na nov način.«

Nato je tovariš Milinčić govoril o pomenu izenačanja dela noža in žene ter se dotaknil tarifne politike in kolektivnih pogodb, ki morajo poleg plač, akordnih postavk itd. rešiti tudi vprašanje kvalifikacije. Plača mora biti določena po strokovni sposobnosti in pridnosti delavca. Kolektivna pogodba mora vsebovati tudi vprašanje nadurnega dela, plačnega dopusta, zaščite mladine, premij za nadpovprečno delo itd. Posebno pa mora biti upoštevana delovna disciplina. Za hitro obnovo je zlasti važno tekmovanje med delavci in podjetji. Udarniško delo ni v podaljšanju delovnega časa, marveč v intenzivnosti dela. Delavci bi bilo treba nagradjevati z boljšo hrano, s posebnimi nagradami, z dopustom, z brezplačnim potovanjem, z vstopnicami za razne prireditve itd. O akordnem delu je dejal:

»K akordnemu delu moramo pristopiti kot k sistemu, ki dviga produktivnost dela. Prepričani smo, da bo to delo, ker je bil v korist delodajalcev, danes pa, ko ima-

Iz poročila predsednika ESZDN Jugoslavije tov. Djura Salaja o organizacijskem stanju v Sloveniji in na Hrvaškem

Organizacija v Sloveniji

Glavni odbor za Slovenijo je imel plenarno sejo s prisotnostjo vseh Zveznih tajništvev, na kateri so tajniki poročali o delu svojih zvez.

Razmere delavcev so v splošnem zadovoljive. V nekaterih industrijskih podjetjih je uvedeno akordno delo. Organizacije se vedno bolj utrjujejo. Le nekatera tajništva so v zastoj zaradi slabega slika s centralnimi upravami. To je primer pri bančni zvezi, pravosodnih ustanovah in zdravstvenih delavcih. V tovarnah, kjer je dovolj surovin, se proizvodnja približuje predvojni.

Na jesenskih je od 2950 zaposlenih delavcev 2635 organiziranih. Delavci pomagajo upravi podjetja pri organizaciji in izboljšanju proizvodnje. Pričujejo se zaradi pomanjkljive dobave mesa in masti. V tovarnah primanjkuje koks in strokovnih moči. Kovinarji predlagajo, naj se izda tehnični časopis in prevede sovjetska strokovna literatura.

V rudnikih v Zagorju je zaposlenih 1250 rudarjev, 80 nameščenec in 75 delavcev pri apnenici. Od teh je organiziranih 1210. Če se upošteva zmanjšano število delavcev, je proizvodnja na isti višini kot leta 1939. Odkrivajo se nove plasti, ki bodo v znatni meri povečale proizvodnjo, katere se že tako vsak dan dviga. Rudarji pričakujejo, da bo proizvodnja do konca leta dosegla isto višino kot v letu 1939.

V Trbovljah se je dnevna proizvodnja od maja do zdaj povečala za 250 odstotkov. Čeprav so Nemci zanemarili nekatere jaške, je dosežena 58,5 odstotna predvojna proizvodnja. Od 2900 delavcev in nameščenec jih je v Trbovljah organiziranih 2600. Enako število zaposlenih in organiziranih je v tovarni cementa in električni centrali. Proizvodnja cementa je dosegla 89 odstotkov predvojnega skupno 80% zaposlenih delavcev kot v letu 1939. Zadruga šteje 2000 članov. Tudi hrana se je izboljšala. V šoli za strokovno izobrazbo delavcev se je že pričel pouk.

Iz poročila krajevnega medstrokovnega sveta v Celju je razvidno, da je posledica zmanjšane proizvodnje in poednih tovarnah pomanjkanje surovin. Tekstilna industrija dela sedaj s 60 do 70 odstotno proizvodnjo in pričakuje, da bo dosegla višino proizvodnje kot v letu 1939, takoj, ko dospejo sirovine. Organizacijsko delo v Celju je uspešno.

V Mariboru nekatere zveze še ne obstoja. Mariborski je organiziranih 65 odstotkov, tekstilcev okrog 75 odstotkov, kovinarjev okrog 75 odstotkov in zidarjev 60 odstotkov.

Vinjarji in poljedelski delavci iz okolice Maribora še niso organizirani. Vzrok pomanjkanja funkcionarjev strokovnih organizacij je v tem, ker se v tem kraju strokovno gibanje šele organizira.

mo delavci svojo ljudsko državo, omogoča akordno delo delavcu, da poveča svojo mezdo in izboljša gospodarski položaj. Prepričani smo, da bodo delavci, danes pa norme akordnega dela določuje uprava podjetja sporazumno z delavci, to je z njihovimi sindikalno organizacijo. Na osnovi dela povprečnega delavca se določijo normalni delovni čas, v katerem lahko delavec izvrši določeno delo. Vsakemu delavcu je dana možnost, da z intenzivnim in smiselnim delom ta čas skrajša, da v krajšem času opravi določeno delo.«

Nato je referent govoril o preskrbi z življenjskimi potrebščinami. Jugoslavija je pred vojno uvozila mnogo tekstilnih surovin in izgotovljenega blaga. Danes tudi inozemstvo trpi pomanjkanje in nas ne more oskrbovati. Pomanjkanja predmetov ni mogoče rešiti, dokler se ne usposobi naša tekstilna industrija in uredi uvoz. Pri tem mora sindikalno gibanje pomagati ljudskim oblastem.

Ob koncu svojega referata se je Blagoje Milinčić dotaknil socialnega zavarovanja. Stara Jugoslavija je zapustila popolnoma uničeno socialno zavarovanje in velik birokratski aparat. Socialno zavarovanje je bilo uporabljeno za še večje ropanje delavcev. Zakon o centralizaciji socialnega zavarovanja na področju demokratične federativne Jugoslavije je postavil to ustanovo na zdravo podlago in doseženi so že lepi uspehi.

Referatu je sledila diskusija, ki je trajala vse popoldne.

Maršal Tito Kongresu kovinarjev v Beogradu

Kongresu kovinarjev, Beograd. Pozdravljam delegate kongresa kovinarjev z željo, da sprejme kongres plodovite sklepe v korist izboljšanja njihovih ekonomskih in kulturnih pogojev, v korist izboljšanja proizvodnje in v tovarnih in podjetjih, kar predstavlja v novi Jugoslaviji glavno zagotovilo za izboljšanje življenjskih pogojev delavcev, istočasno pa predstavlja silno močan delež pri okrepitvi pridobitev narodno osvobodilne borbe, ker pospešuje obnovo naše opustošene države. Glede na to pomebi pospešena obnova naše države istočasno tudi pospeševanje izboljšanja življenjskega položaja delavcev, ki tvorijo skupno s kmeti temelj nove demokratične federativne Jugoslavije.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!
Maršal Jugoslavije
Josip Broz - Tito

I. kongres tekstilnih delavcev v Zagrebu

Od 21. do 24. oktobra se bo vršil v Zagrebu I. kongres tekstilnih delavcev.

V zvezi z otvoritvijo kongresa je predviden miting zveznega članstva. Po mitingu bo športna prireditve društev za telesno vzgojo, zvečer pa predstava zveznih kulturno-umetniških društev.

Na kongres so povabljeni zastopniki tovarniških tekstilnih oblačilnih organizacij Sovjetske zveze, Bolgarije, Rumunije, Madžarske, Čehoslovaške in Italije.

Maršal Tito — nosilec kandidatne liste Ljudske fronte v federalnih prestolnicah Jugoslavije

S ponosom in nepopisnim veseljem so izvolile federalne prestolnice Jugoslavije za nosilca kandidatne liste pri volitvah za Zvezno skupščino predsednika Zvezne vlade, maršala Tita.

Maršal Tito kandidira v Beogradu — prestolnici federalne Srbije, njegov namestnik pa je predsednik Narodne vlade Srbije dr. Blagoje Nešković. Kandidira v Zagrebu — prestolnici Hrvaške, njegov namestnik je predsednik Narodne vlade Hrvaške dr. Vladimir Bakarič. Prav tako kandidira v naši beli Ljubljani z namestnikom predsednikom Narodne vlade Slovenije tov. Borisom Kidričem. Tudi v Skoplju, prestolnici Makedonije je bila na željo državljanih predložena kandidatna lista, katere nosilec je maršal Tito, njegov namestnik pa predsednik Narodne vlade Makedonije Lazar Kuliševski. Prav tako je nosilec kandidatne liste za Črno goro in kandidira v mestu Cetinju, — prestolici Črne gore, njegov namestnik pa je predsednik Narodne vlade Črne gore Blažo Jovanović.

Maršal Tito je vse te kandidature sprejel in z njimi dokaz neomajnega zaupanja, ki ga imajo narodi Jugoslavije v našega velikega voditelja in ljubezni, ki jo čutijo zanj.

Bratstvo jugoslovanskih in rumunskih strokovnih organizacij

Izvršilni odbor Glavnega sveta za delo Rumunije je povabil 50 naših organiziranih delavcev na enomesečen odhiti v Rumunijo. Glavni odbor je sprejel ta zraz tovarištva in bo poslal 50 organiziranih delavcev na odhiti, samo če bodo vremenske prilike še dopuščale.

Zveza delavcev kovinske in kmetične industrije v Rumuniji je istočasno povabila 50 naših kovinskih delavcev na enomesečno delo v največja podjetja Rumunije zaradi izmenjave strokovnih izkušenj.

Centralna uprava naše Zveze delavcev kovinske industrije se bo temu pozivu odzvala.

Najnovejši znak pažnje in delavske vzajemnosti je brozjavka, ki ga je poslala Zveza javnih nameščenec Rumunije s svojega prvega kongresa. Glavni odbor Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščenec Jugoslavije. V pozdravu izražajo rumunski tovariši svoje občudovanje nad hrabrostjo, vztrajnostjo in žrtvami, ki jih je za časa vojne proti okupatorju dala naše ljudstvo, poudarjajo svojo pripravljenost delati za ustvaritev mednarodne delavske enotnosti, za iskreno sodelovanje vseh držav in za trajno zvezo z junaškimi narodi Jugoslavije, ki jih je slavni maršal Tito privedel do zmage.

Strokovne organizacije sodelujejo pri čiščenju nacistov v nemškem državnem aparatu

V Londonu je bila konferenca mednarodne federacije državnih uradnikov, na kateri je odločeno, da organizacija nadaljuje svojo aktivnost v predvojnem obsegu. Važen je odluk te konference, da obnovljene strokovne organizacije nemških državnih uradnikov pod mednarodno kontrolo sodelujejo pri čiščenju nacističnih elementov v nemškem državnem aparatu. Na ta način se ne bo izvrševalo čiščenje samo pod kontrolo zaveznikov, temveč tudi pod kontrolo nemških strokovnih organizacij.

Predpostavljajo se, da bo novo izbrani odbor mednarodne federacije državnih uradnikov dal nemškim strokovnim organizacijam pri tem čiščenju svojo pomoč, ker se v njem nahaja vodja strokovnih organizacij svice, ki prav dobro pozna Nemčijo, in Charles Loren, ki je bil aktivni član gibanja odpora in predsednik komisije za čiščenje nacistov pri Svetovni skupščini v Franciji.

Zagreška delovna brigada pri sekanju drv

Zagrebske brigade za sekanje drv so do zdaj pripravile več ko 10.000 kubičnih metrov drv. V teh brigadah je bilo okrog 800 ljudi vseh starosti, od pionirjev do starcev. Vsak vseh njih je presegel dnevno normo enega kubičnega metra.

Najstarejši član brigade, star 84 let, je proglašen za prvega udarnika. Dnevno je posekal 1,66 kubičnega metra drv, drugi, 74letni delavec, pa je presegel delovno normo za 60 odstotkov.

Med posameznimi skupinami se je razvilo tekmovanje v delu. Prvi dan tekmovala je brigada posekala 336 kubičnih metrov, drugi dan 354, tretji 405, peti dan je bilo posekanih 100 kubičnih metrov več kot prvi dan tekmovalca. Skupno so posekali 3670 kubičnih metrov drv. Ta brigada je dala tudi največ udarnikov.

Za nsiolov udarnika ali udarne skupine ni dovolj samo dober uspeh pri delu. V udarni grupi mora vladati tudi vzoren red, disciplina in tovarištvo. Tudi v tem so tekmovali in se izkazali z vzornim redom in tovariško pomočjo pri delu.

Poleg vsega dela so se vršili tudi sestanki, pri katerih se je razpravljalo o bližnjih volitvah in o drugih političnih dogodkih. Ostro so obojali reakcionarno politiko, posebno politiko, ki jo v inozemstvu vodi dr. Maček s svojo kliko.

Organizirajo se postaje orodja in strojev v Baniji

Orožni narodni odbor v Petrinji je pristopil k organiziranju centralne postaje poljedelskega orodja in strojev za Banijo, katere mora imeti veliko vlogo za napredek našega poljedelstva. Narodna vlada Hrvaške je odobrila kredit 300.000 dinarjev za organizacijo te postaje. V začetku bo postaja razpolagala z 11 traktorji. Prav tako so se že podvzeli ukrepi za organiziranje takih postaj v Kostajnici, Sunji in Glini.

Invalidi nam morajo biti zaradi svoje požrtvornosti najdražji

V nedeljo 30. septembra so v veliki uni-nask dvoran zborovali invalidi, ki se jim je pridružil tudi veliko število invalidov iz prejšnje svetovne vojne. Njih namen je bil ustanoviti si skupno invalidsko organizacijo.

Kongres je otvoril tovarš Urbančič, ki je v svojem nagovoru pozdravil navzoče predstavnike naših oblasti: predsednika SNOS-a tovarša Joipa Vidmarja, ministra za socialno politiko tovaršico Vlado Tomšičevo, generala Babčiča, zastopnika IOOF tovarša Josipa Rusa ter delegate z Primorske, Hrvaške in Srbije.

Prvi je spregovoril s pozdravnimi besedami tovarš Josip Vidmar, ki je v svojem govoru poudaril, da se slovenska vlada dobro zaveda velike človeške resnice, da kot dobra vlada skrbi tudi za invalide. Kaj so žrtvovali naši invalidi, se mora s polno zavestjo zavedati slehern slovenski človek. Zagotovil je zborovalcem, da bo naša oblast skrbela ne samo zato, da bodo preskrbljeni, temveč tudi za to, da bodo dosegli tisto, kar je njihova največja želja, da se bodo uvrstili v naše svobodno življenje kot polnovredni člani naše družbe.

V imenu Narodne vlade Slovenije je spregovorila tovaršica V. da Tomšičeva, minister za socialno politiko, ki je naglasila, da stoji pred nam vseni še težke naloge pri obnovi in zgraditvi naše domovine, naloge, da zagotovimo pridobitve našega boja, tistega boja, k so ga z vso hrabrostjo bojevali tudi naši invalidi. Težave nam ne dela samo porušena domovina, ampak tudi reakcija, tist reakcija, ki je v teku boja zadajala našim narodom udarce, reakcija, ki je prizadela tudi invalide nezakeljive rane in ki hoče tudi danes zavreči naš pollet in iztrgati našemu narodnemu telesu tiste pokrajine, za katere so preliči kri tudi naši invalidi. Treba je izgraditi našo domovino. Prav pri tem delu so nam naši invalidi svetel zgled in živ opomin, kako je treba požrtvorno delati pri graditvi naše domovine.

V imenu štaba IV. armade je spregovoril tovarš general Babčič, ki je orisal vse junaško in požrtvorno delo naših borcev v teku narodno-osvobodilne borbe, v kateri so doprineeli velik delež prav naši invalidi. Največja pridobitv naše 4-letne borbe pa je bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov. Tudi dolžnost invalidov je, da pomagajo pri obnovi držale.

Zastopnik Izvršnega odbora OF tovarš Jože Rus je orisal usodo invalidov pod staro Jugoslavijo. Načela Osvobodilne Fronte, ki ne smejo biti nikdar od nikogar omadeževana, nam nalagajo tudi posebno dolžnost do invalidske stvari, ki

je stvar časti in ponosa vsega slovenskega naroda. Invalidi nam morajo biti zaradi svoje ljubezni do domovine in zaradi svoje požrtvornosti najdražji.

V imenu MNOO za okrajno mesto Ljubljana je v imenu vseh prebvalcev pozdravil kongres tov. polkovnik Vrhovc, ki je izrazil prepričanje, da ob Ljubljani, ki se je štiri leta junaško borla proti fašističnim zatratcem, tudi v svobodi znala oddolžiti vsem, ki so dali svojo kri in zdravje za našo svobodo.

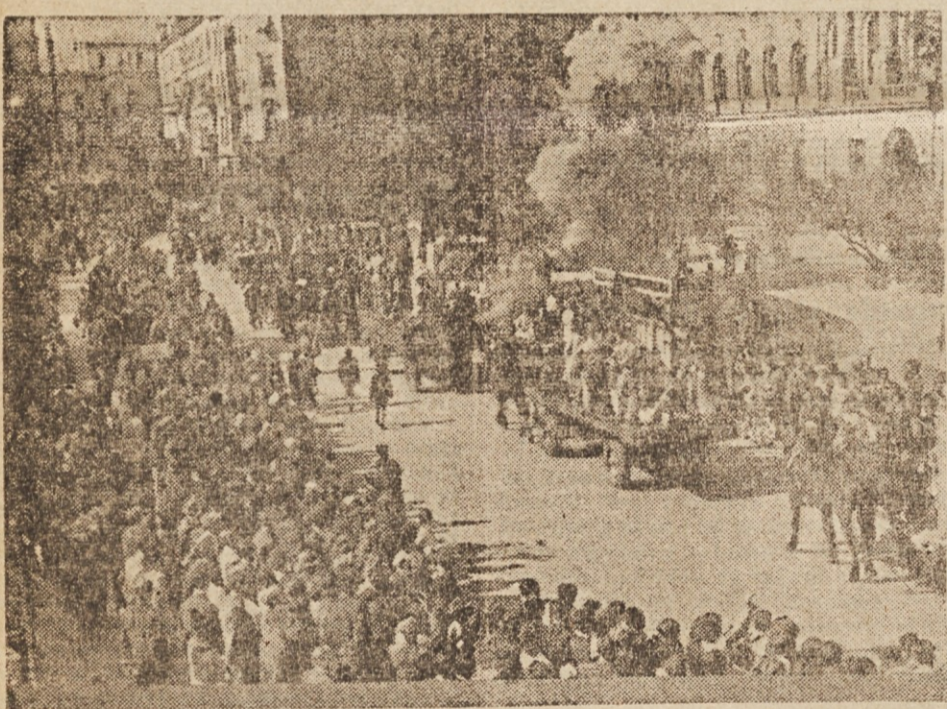
Delegat Osrednjega odbora tovarš Pavle Aleksič je imel daljši referat, ki je zbranim invaldom pojasnil, da so v sedanjem Osrednjem odboru v Beogradu enakopravno zastopani vsi stari in novi invalidi. Nov invalidski zakon, ki ga pripravlja naša država, bo pravice invalidov, ki jih zastopa Osrednji odbor, uzakonil.

Invalide so pozdravili še delegati z drugih federalnih edinic in iz Primorske. Primorsko delegacijo je zastopala tovaršica Zora Avešč, ki je govorila v imenu vseh slovenskih in italijanskih invalidov Primorske. V svojem govoru je dejala: »Naša lepa Primorska je danes en sam krk po svobodi v Titovi Jugoslaviji. Preko 600 primorskih invalidov je živa leg timacija tega hotenja. Primorska hoče poslati svoje otroke v jugoslovanske šole in svoje invalide v jugoslovanske bolnišnice in okrevališča ter invalidske zavode za prešolanje.»

V imenu garibaldivcev je govoril Italijan Del Fabbro Elm, ki je izrazil željo in upanje, da bo Primorska s Trstom v resnici priključena Titovi Jugoslaviji.

Načelni referat o delu je mel član iniciativnega odbora tovarš Slavko Mlekuž, ki je med drugim dejal: »Nova država, osnovana na ljudski oblasti, je jamstvo, da bo temeljito opravljeno vsako izigravanje invalidov, ki je bilo tolikanj vidno v stari Jugoslaviji, za kar bo poskrbela nova zakonodaja. Z zavarovanjem pravice, ki gredo invalidom, bodo vsi člani združenja sodelovali pri zgradnji prav te oblasti, ki je varuh ljudskih interesov, torej tudi varuh članov združenja. Z najmočnejšim stebrom miru, z našimi sindikalnimi organizacijami mora invalidska organizacija nastopiti tudi na mednarodni pozornici vselej, čim bi hotela grabežljive roke zaneti nov požar in ovirati miren napredek države. Ta cilj bodo invalidi dosegli takrat, ko bodo aktivno pomagali utrditi našo ljudsko oblast.»

Po referatu tovarša Mlekuža so delegati pristopili k volitvam novega pripravljalnega odbora. Pred zaključkom kongresa so bile sprejete še resolucije, ki so bile poslane maršalu Titu in konferenci zunanjih ministrov v Londonu.

Podružnica kamniške smodnišnice v povorki na I. kongresu

Pr.morska pripada Jugoslaviji, ker to želi pr.morsko ljudstvo

Fašistična Italija je zatirala, preganjala in ubijala Slovence in Hrvate na Primorskem več kot 25 let. Vsa ta preganjanja, tabornišča in zaporji so imela en cilj: izbrisati slovenski značaj dežele, ki si jo je Italija prilastila po načelih svoje imperialistične politike proti volji ljudstva. A to se Italiji kljub vsemu terorju ni posrečilo.

V dnehi, ko se odloča usoda naše Primorske, se primorsko antifašistično usmerjeno prebivalstvo tako slovensko kot italijansko — ob vsaki priliki izjavlja za Jugoslavijo. Najlepši dokaz o tem so neštete resolucije, ki jih pošiljajo prebivalci vse Primorske zavezniški vojaški upravi z narodilom, da jih zroči mednarodni komisiji, ki bo v kratkem prišla na Primorsko, da ugotovi resnične težnje prebivalstva. Resolucije so poslali iz vseh večjih in iz mnogo manjših krajev. V njih so navedena števila padlih partizanov, ki so padli za svobodo in zaradi teh žrtve morajo biti danes upoštevana želje Primorske, ker bi bili sicer zaman prelit: potoki krvi v borbi proti nacionalistični Nemčiji in fašistični Italiji.

Če vlada v državah, ki odločujejo to vprašanje, resnična demokracija, je mogoče na zahteve Primorcev le en odgovor, ki je: Primorska s Trstom pripada Jugoslaviji, ker to želi večina prebivalcev.

Govor tovarša Borisa Kraighera na seji Glavnega odbora Antifašistične slovensko-italjanske zveze

Na prvi seji Glavnega odbora ASIZ-a, ki se je vršila v nedeljo na Reki je tajnik Glavnega odbora tovarš Boris Kraigher pojasnil, kakaj se Izvršni odbor posvetuje z Glavnim odborom. Predvsem zaradi vprašanja Trsta in Primorske.

V zvezi s tem je tovarš Boris Kraigher med drugim dejal: »Na Primorskem in v svetu se razvija bitka za državno pripadnost Primorske in Trsta.« Glede tega vprašanja, na katero nestrno pričakuje odgovore vse antifašistično ljudstvo Primorske, je tovarš Boris Kraigher poudaril, da je potrebno tudi v tej bitki, enako kot v štiri letni narodno-osvobodilni vojni razbiti vse naklepe in spletke reakcije. Reakcija skuša ponovno ogoljufati ljudstvo za njegove pravice, zaradi katerih je štiri leta kravevalo in katere jim obljublja Atlantska lista. Priključitev k Jugoslaviji je edina rešitev, ker zanjo se je primorsko ljudstvo borilo štiri leta.

Priključitev Trsta, kot sedme federalne ednice k demokrat tni federativni Jugoslaviji, jamči za njegov popolen razmah in mu priznava njegovo politično, gospodarsko in narodnostno posebnost. Ob enem je mogoče popolnoma uničiti ostanke fašizma in s pomočjo ljudskih narodnih sodišč. To je možno v Jugoslaviji, ne pa v Italiji, kjer je v celoti ohranjen stari državni sistem in so zamenjane le nekatere osebe.

Edino priključitev k Jugoslaviji lahko še nadalje zajamči italijansko-slovensko bratstvo. Priključitev Primorske k Italiji po prvi svetovni vojni je bila plod imperialistične politike Italije, ki ni bila v skladu z voljo ljudstva. Velika večina primorskega prebivalstva je slovenske narodnosti ter so mesta z večino italijanskega življa je osamljeni otoki na strnjem slovenskem ozemlju. Zahteva po priključitvi Primorske s Trstom — kot sedme federalne ednice k Jugoslaviji, je torej popolnoma pravična. Možna je sicer internacionalizacija luke in dela pristaniških naprav, nikakor pa ne mesta Trsta in Primorske, za katere bi pomenila taka rešitev gospodarsko smrt. To bi bilo tudi novo orodje v rokah imperialističnih sil za izzivanje novih sporov in nove vojne za uničenje demokracije.

Nato je bila prečitana in soglasno sprejeta resolucija svetu zunanjih ministrov v Londonu, z zahtevo, da se Primorska s Trstom priključi k Jugoslaviji. Iste misli kot jih je povedal tovarš Boris Kraigher so izrazili na seji tudi ostali govorniki.

Izjava maršala Tita poljskim novinarjem glede Trsta in Primorske

Maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito je v nedeljo sprejel skupino poljskih novinarjev s katerimi se je razgovarjal o vseh perečih vprašanjih, ki zadevajo Jugoslavijo. Na vprašanje kakšno je stališče Jugoslavije glede Trsta in Primorske je Maršal Tito odgovoril:

»Mislim, da je do neke mere znano naše stališče v pogledu Trsta in Julijske krajine, kakor tudi naše gledanje, ki smo ga razložili na konferenci ministrov za zunanje zadeve v Londonu. Stojimo trdno na stališču, da mora Trst pripasti suvereniteti Jugoslavije. Če pogledamo geografsko karto in poznamo narodni sestav okoličice Trsta in vsega tega ozemlja, tedaj vidimo, da je Trst oaza med slovenskim prebivalstvom. — Točno je, da je v Trstu večina italijanskega prebivalstva. Slovenskih prebivalcev je 40.000. Pri tem nam gospodarski interesi Jugoslavije ukazovalno nalagajo dolžnost, da se borimo za Trst, Italijani so svojo pravico do Trsta podprejo s trditvijo, da je Avstrija svoječasno skušala Trst slovenizirati, da bi uklonila italijanski vpliv. Vem, da to ni resnica. V Trstu je Avstro-Ogrska delala na tem, da italijanizira slovenski živelj. Tedaj se je postopoma na škodo Slovencev povečalo v Trstu italijansko prebivalstvo. Zato ne more biti noben razlog in nobeno merilo pri odločanju usode Trsta. Poleg tega tudi samo prebivalstvo Trsta, ono prebivalstvo, ki na stvari gleda realno, italijansko in slovensko, hoče, da se Trst priključi Jugoslaviji. Oni namreč vedo, da Trst brez zaledja ne uspeva. Trst je pod Italijo komaj vegetiral. Pod Italijo ni imel nobenega napredka. Sedaj pa, ko je Italija poražena država, ne bi imel v Italiji niti onega gospodarskega zamaha, ki ga je imel po pretekli vojni. Ako bi Trst pripadel Italiji, bi bil to večni kamen spotike. Zato smatram, da je najbolj pravilna rešitev, da pripade Trst nam.»

Mi dajemo Trstu celo federalni položaj v Jugoslaviji. S tem bi se enkrat za vselej rešil velik problem, ki ni samo jugoslovansko-italijanski, ampak je mednarodni. Jugoslavija se ne bo nikoli skladala, niti ne bo dala svojega podpisa za rešitev, s katero bi bil okrnjeni njeni upravičeni interesi. Italija nima nikake pravice do Trsta. Res je, govori se o internacionalizaciji Trsta. Mislim, da je mogoče govoriti o gotovi mednarodni uporabi pristanišča. Jugoslavija je v tem pogledu popolnoma pripravljena sprejeti tako rešitev in ona je tudi tako oblikovala svoje stališče. S tako rešitvijo bo omogočena uporaba tržaškega pristanišča Češki, Poljski, Madžarski, Avstriji in drugim državam. Zato se ne moremo sprizajntiti s kakršno koli rešitvijo, ki bi škodovala interesom naših narodov. Svoje pravice bomo energično zastopali, da nam jih naši zaveznički priznajo. Mislim, da je položaj za takšno pravčno rešitev v tem vprašanju na dobri poti. Zaveznički so dobro se vedno bolj pripravljani, da zdajo tako rešitev, ki je v interesu Jugoslavije kot zaveznice.»

Okrog Opčin je še vedno grmel: zadnje gnezdo. V Trst? Da, v Trst! Svabi so še vedno na Opčinah. Bomo pa obšli Opčine! Motor se je ustavil pred Opčinami. Opešal je S Tončko sva sklenila, da jo udariva peš v Trst. Presekana cesta. Bombni napad. Na Opčinah zapoje še tu pa tam rafal. Saj pravijo, da so se predali. — Ne del! Ob cesti razstreljena in polna munkeja. Izstrelki, polomljeni drogovji, žica, okleščeno dreje...

Smrdelo je po amonitiku. Opčine. Pravijo, da so se predali. Razbite hiše, cesje polne vsega mogočega. Avtomobili, tanki, topovi... Borba še traja. Tam v hribu so zakopani Švabi. Spodnji del vasi. Od hiše do hiše hitijo dekleta in mamice ter razobešajo našo zastavo.

ZA TRST!

V Zgornji Tribuši me je doletelo. V Trst bo treba.

Potasi se je znikala pod nogami cesta skozi Trnovski gozd. Na robu, ko se je odprla pred menoj Vipavska dolina — partizanska obljubljena dežela. — Je začelo liti. Dolga je bila pot v dolino, še daljša čen Kras.

Okrog Opčin je še vedno grmel: zadnje gnezdo.

V Trst? Da, v Trst! Svabi so še vedno na Opčinah. Bomo pa obšli Opčine!

Motor se je ustavil pred Opčinami. Opešal je S Tončko sva sklenila, da jo udariva peš v Trst.

Presekana cesta. Bombni napad. Na Opčinah zapoje še tu pa tam rafal. Saj pravijo, da so se predali. — Ne del! Ob cesti razstreljena in polna munkeja. Izstrelki, polomljeni drogovji, žica, okleščeno dreje...

Smrdelo je po amonitiku. Opčine. Pravijo, da so se predali. Razbite hiše, cesje polne vsega mogočega. Avtomobili, tanki, topovi... Borba še traja.

Tam v hribu so zakopani Švabi. Spodnji del vasi. Od hiše do hiše hitijo dekleta in mamice ter razobešajo našo zastavo.

V zgornji vasi pa stojijo na preži naši tanki in buljio proti sovražni postojanki. »Hej tovariši! Ne naprejte me opozori mlad tankist. »Tam so še Svabi! Res nekaj metrov pred menoj so še zadnji ostaniki Hitlerjeve bande. Premirje je. Pogajajo se za predajo. Ruševine, razbitine, orožje, mrliči. Pred petimi minutami je borba prenehala.

Mimo obeliska ne bo šlo. Zavijemo na levo in nato čez hrib.

Vse vasi so praznično odete. Ljudje žarečih lic, mladina s pesmijo na ustnicah.

Pod sedlom stoji naš minometalec in njegova posadka.

Še nekaj korakov. Sedlo! Pod nami je Trst in sinji Jadran. Trst! Naš sen, naš cilj. Toplo pozdravljeni! Oko bega od istrske obale, čez morje hiš in tja v Italijo...

Trst je naš! Ali je mogoče? Ljudje se zbirajo pred hišami in modrujejo.

Tovariš, hočeš mleka. Pa druga: Še imamo kosiljo! In tretja: Vsaka hiša ima danes zvečer povabljenca — partizana. Zaklala sem piščanca. Prosim te, pridi na večerjo. Mi še nimamo gosta.

Gledam v pristanišče. Vse je prazno... Trst čaka, da ga dvignemo... Vedno nižje sva. Tam na velikem trgu je vse črno ljudi. Mogoče proslavljajo praznik. Zvoki godbe udarjajo v hrib.

Vedno več ljudi srečujemo. Vse, kar je zdravega, je pač v mestu.

Mesto Sprejemo nas trde asfaltirane ceste Trsta. Trde so, dal!

Konferenca Demokratske stranke v Beogradu

V Beogradu se je dne 27. in 28. septembra vršila pokrajinska konferenca Demokratske stranke — pristašev Ljudske fronte. Udeležilo se je 325 zastopnikov.

Uvodno besedo je imel minister Zvezne vlade Vlada Zečević, ki je v svojem govoru objasnili vzroke, ki so dovedli do zborovanja: »Leta 1941. je vojna našla Demokratsko stranko nepripravljeno. Vodstvo stranke, Grol, Boka Vlačič, brata Kneževiča so pobegnili in v emigraciji odkrto delovali proti narodu. Člani stranke, ki so ostali na svojih mestih, pa so odšli po veliki večini tja, kjer so videli svoje mesto, to je v Ljudsko fronto.«

Minister Zečević je nato dejal, da je raket Grolu, da nima nčesar proti, da ostane predsednik stranke, toda treba je, da se skliče pokrajinska konferenca. Grol ni sprejel tega predloga.

»Mi si pridružujemo pravico,« je nadaljeval minister Zečević, »da se kmenujemo demokrati, ker nam zaradi vsega našega dela pripada mesto v Demokratski stranki, oni pa, ki so izven fronte in izven ljudstva, nimajo nčesar skupnega z Demokratsko stranko.«

Minister za pravosodje Srbije Miloš Carević je podal poročilo o političnem položaju ter pregled od l. 1941. do danes. Obširno je tudi pojasnil stališče Milana Grola in ozke skupine okoli njega, ki se niso pridružili Fronti in ki niso sprejeli njenega programa. Učinek Grolove ostavke naj bi bil: pokazati mednarodni javnosti, da v Jugoslaviji ni demokracije, da volitve ne bodo svobodne ter da je zaradi tega potrebno, da tujna intervencija v korist Grola in njegove skupine. Končno se je Grol, ne da bi se posvetoval z ostalimi, obrnil z nekaterimi podpisniki na ministrstvo za notranje zadeve demokratske federativne Jugoslavije in prijavil obnovo Demokratske stranke. Priložil je tudi nekakšen nov program. Upal je, da ministrstvo ne bo odobrilo te stranke, kar se pa ni zgodilo. Tako so šli po vodi Grolovi upi, da bo lahko izozemstvu dokazoval, da v Jugoslaviji ni političnih svobodščin.

Končno je Grolova skupina zdala tudi poročilo, da se volitev ne bo udeležila. S tem, da si je izbrala pot vzdržnosti, si je

izbrala pot, ki najmanj ustreza tradicijam Demokratske stranke in sploh demokracije. Demokratska stranka ni bila nikoli vzdržna, ampak je vedno aktivno sodelovala v političnem življenju.

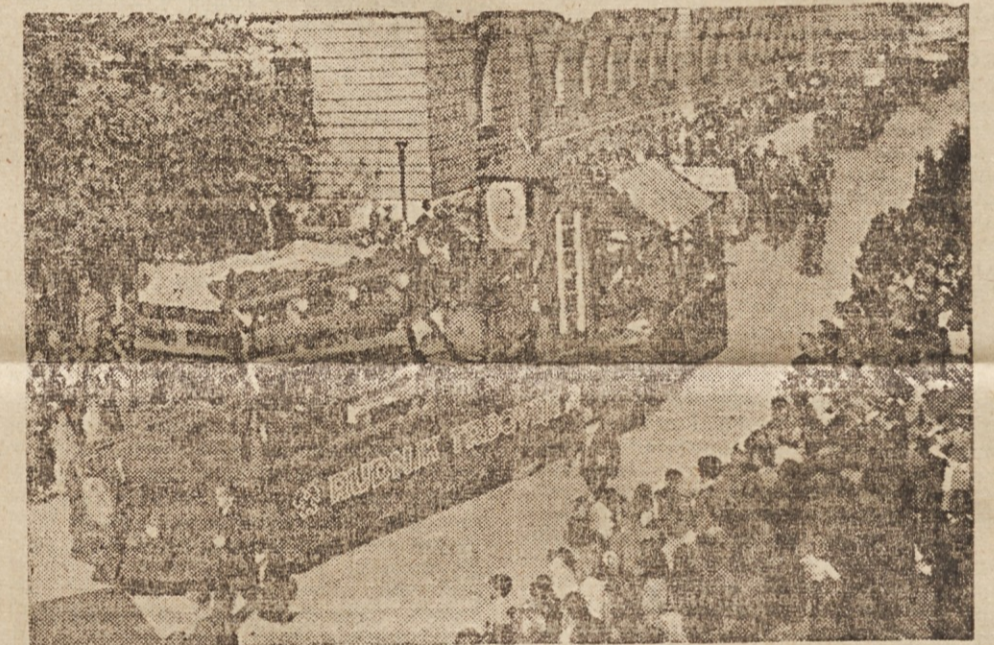
V diskusiji so vs nadaljnji govorniki enako obodili delo Milana Grola in njegove skupine. Minister Zečević je v zaključnem govoru poudaril še dejstvo, da našo vodstvo v stranki ljudstvo samo, ne pa Milan Grol.

Delegati so sestavili resolucijo, v kateri so izrazili naslednje sklepe:

Pokrajinska konferenca Demokratske stranke potrjuje svoje dosedanje osnovno stališče, stališče prave in resnične demokracije, stališče, ki je omogočilo članom in pristašem stranke sodelovanje v narodno-osvobodilnem gibanju in borbi. Iz te borbene povezanosti je zrasla Ljudska fronta Jugoslavije, katere predsednik in nasledec liste je predsednik ministrskega sveta, maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito. Demokratska stranka je na tej konferenci sklenila, da bo nadaljevala svojo pot in se v celoti vključila kot stranka v Ljudsko fronto Jugoslavije.

Pokrajinska konferenca tudi obsoja stališče in postopanje Milana Grola in njegove skupine, ki ga smatramo za protiljudsko in nedemokratsko, škodljivo koristim naše države in naših narodov. S tem so se Grol in njegovi pristaši odcepili od ogromne večine članov in prijateljev Demokratske stranke. Po pravici nasprotujemo gospodu Grolu in njegovi skupini, da s prijavo stranke prisvajajo stranke kot politično organizacijo njeno ime in njeno svobodoljubno politično preteklost ter da zlorabljajo politični in moralni kapital Demokratske stranke. Program in statut, priložen prijavi za obnovo stranke, v ničemur ne obvezuje niti članov niti stranke.

Pokrajinska konferenca je sklenila, da se udeleži volitev v Ustavodajno skupščino združeno, ter da stori vse, da bo vsak volilec izvršil svoje volilne dolžnosti. Konferenca je sklenila, da kandidirajo njeni predstavniki za Zvezno skupščino in za Dom narodov in okviru Ljudske fronte v Jugoslaviji.

Povratek k delu

Ko se je rdečearmejec Ivan Dektjarev prebudil v bolnici in spoznal, da bo za dolgo časa — morda celo za vedno — ostal invalid, prikljenjen na posteljo, je zajokal kot majhen otrok. Ta vest je bila zanj strašna. Še večeraj se je zdrav in močan, jeklenih mišic, boril skupno s tovariši-rdečearmejci v prvih linijah, ubijal naciste in zmaga — tako zaželjena in tako težko pričakovana mu je vedno jasneje vstajala pred očmi. In danes je invalid, kateremu je sovražna krogla prebila hrbenico. Vedel je, tudi če se rana zaceli, ne bo mogel zapustiti postelje, niti hoditi in se ukvarjati z delom, katerega je Dektjarev tako ljubil. Imel je dovolj vzroka za globoko žalost in obup.

Zdravljenje je bilo dolgo in počasno. Zdravniki so poskušali z različnimi sredstvi vrniti zdravje Dektjarevu, a ves njihov trud je bil zaman. Tako se je moral Ivan vrniti v rodno mesto Arhangelsk, na sever Rusije.

Domači so se ga zelo razveselili. Čeprav ranjen in tako pobabljen, jim je vseeno bil drag. Obdali so ga s pažnjo in skrbjo in se trudili, da bi nčesar ne pogrešal. Pri tem so jim pomagale mestne organizacije, znanci in delovni tovariši iz predvojnih let. Toda vsa prizadevanja so bila zaman. Ivan duševnega miru ni našel. Kako more on, sovjetski vojak, ležati tako negibno, brez moči in mirno gledati, kako gre mimo njega čudovito in valujoče življenje. življenja polna narava je potrebovala razmaha, dela in borbe. Ivan je premišljeval, kako bi izkoristil silo, ki so kljub nesreči ostale v njem. Razmišljal je o bodočnosti, o svoji brezupni nadi. Zdravniki so mu rekli, da

Kje so one mehke stezice Trnovskega gozda? Najraje bi se obrnil in krenil nazaj v gozd.

Trst in okolica manifestirata. Dolga povorka narodnih noš, zastav in napisov nam preseka pot. Vse vre in kipi. Praznik vstajenja je tu.

Trst! Ali je mogoče? Hitiš po ulicah, opažuješ hiše, ljudi, življenje...

Da, res je Trst! Naš Trst! Osvobojen je z našimi močmi, z našo krvjo.

S krvjo smo zacemtili našo pravico do Trsta!

Na Opčinah je prenehal boj. Posadka se je vdala. Zadnje šrvice so padle. Med njim tudi moj prijatelj, bataljonski komandant tovarš Matija.

bo mirno in potrpežljivo ležanje koristilo njegovemu zdravju in da bo morda še ozdravel. Morda!

Tako se je Ivan odločil, da se posveti učenju. Domači in tovariši so ga poskušali pregovoriti in mu dokazovati, da bi to škodovalo njegovemu zdravju. Tudi v tehničnem institutu, katerih je mnogo v Sovjetski zvezi, bi le težko sledil učnemu programu.

Dektjarev je premišljeval — a ni obupal. O svojih sanjah — učiti se — je govoril tovarišem, ki so ga obiskovali toliko časa, dokler niso vsi — tovariši in domači — popustili in pristali na to, da začne z učenjem.

Ivan je takoj pisal moskovskemu tehničnemu institutu prošnjo, da ga vpišejo v prvi tečaj. Dekan mehaničnega oddelka Karlin je takoj odgovoril Dektjarevu, mu poslal učni program, knjige in vrsto praktičnih nasvetov za učenje. Ivan se je oprjel knjig. Ves čas se je ukvarjal z njimi in kolikor bolj ga je učenje priklepalo nase, toliko bolj je v njem rasla volja do življenja.

O nenavadnem študentu so zvedeli mnogi prebivalci Arhangelska. Inspektor mestnega oddelka za socialno službo Pelagija Ivanovna je od časa do časa obiskala Dektjareva in o njem obvestila docenta arhangelskega gozdarskega računovodskega instituta Vsevoloda Pleskaceviča. Docent Pleskacevič, ki ga je Dektjarev primer zanimal, ga je obiskal. Pri tem obisku se je med njima ustvarila trdna vez. Po nekaj ur na teden je prihajal docent k Ivanu in mu pomagal pri učenju. Knjige, ki so še manjkale, so mu prinesli delavci iz mestne knjižnice.

Ze nekaj mesecev se Ivan nepretrgoma učil. Postal je eden najboljših dijakov tehničnega instituta. Prepričan je, da bo lahko dovršil učenje, postal kvalificiran specialist in kot tak koristil svojemu ljudstvu.

Daleč v pozabi so že dnevi, ko je invalid Ivan Dektjarev obupal in mračno gledal v bodočnost. Zdaj je poln zaupanja v svoje sile. »Prišel bo tudi čas« — o tem sanja — ko vstanem z postelje in ko bom — kot pravijo zdravniki — zopet obvladal svoje telo. To bo lepo in koristno življenje.«

Aleksander Mironov.

Darilo. Tovariš Franc Savinšek, direktor v tiskarni »Slovenskega poročevalca«, je daroval ob priliki svoje 50 letnice odkar je v tiskarskem poklicu. 500.— Din za partizanske sirote tiskarjev. — V isti namen je daroval tudi neki drug tovarš od svojega nadurnega zaslužka 300.— Din. — Obeba darovalcema najlepša hvala. — Posnemajte!

DOPISI

Železničarji v Šiški ne zaostajajo za tovariši po drugih edinicah

Železničarji iz Šiške se doslej še niso oglašili v nobenem listu, kot so to že storili njihovi tovariši iz drugih edinic. Tu podajajo v obrisih delo, ki so ga opravili od osvoboditve do zdaj.

Kurilniška delavnica

Delavci v kurilniški delavnici so si zadali nalogo, da spravijo v promet kolikor mogoče veliko število lokomotiv in vagonov. Da to nalogo izvedejo, so delavci rednemu delovnemu času dodali še mnogo prostovoljnih ur. Tako je 166 delavcev skupno v 1934 prostovoljnih urah popravilo v montaži 22 lokomotiv. V pomožnih oddelkih je delalo 115 tovarišev 1395 prostovoljnih ur. Vozovni delavnici 208 tovarišev 2377 ur, v skladišču pa 27 tovarišev 396 ur.

Od osvoboditve do danes je bilo popravljenih 111 lokomotiv in 3031 vagonov. Vsa popravila lokomotiv in voz so delavci izvršili pri vsesplošnem pomanjkanju primernega materiala.

Vse delavstvo kurilniške delavnice je sodelovalo pri zbiranju starega železa, pri nakladanju pa je 763 tovarišev v 2080 prostovoljnih urah naložilo 253 ton starega železa ter obremen raztovorilo 253 ton raznega drugega materiala.

Zadružno vprašanje so delavci obravnavali s celotnim problemom ustanovitve Enotne zadružne zveze. Kar se tiče kulturno-prosvetnega dela je treba omeniti, da že mnogo članov sodeluje v glasbenem društvu »Sloga« in železničarskem mladinskem pevskem zboru.

Mostovna delavnica

V mostovni delavnici so se vsi delavci, kakor tudi vodstvo udeležili prostovoljnega dela, kajti zavedali so se, kako važno je za nas, da se železniška mreža obnovi, ter da se hitro vzpostavi promet na naših mostovih. Pri teh delih so se posebno izkazali naslednji tovariši: Černe Stanislav, Mostar Ivan, Anžovar Josip, Plestenjak Izidor, Anžič Franc, Ogrin Josip, Hrome Janez, Sibie Filip, Gosar Stanislav.

V kako kratkem času so bili obnovljeni naši mostovi nam dokazujejo naslednji primeri: na progi Ljubljana-Trst je 106 delavcev v 29 dneh postavilo 6 zaslitih mostov v skupni dolžini 253 m. Tako je bila v kratkem času obnovljena zveza s Primorskimi. Na progi Ljubljana-Karlovac je 40 delavcev obnovilo v 20 dneh 62 m dolg most. Na isti progi se zdaj obnavlja most čez Krko pri Novem mestu in bo delo v kratkem končano. Na progi Ljubljana-Kamnik, na mostu čez Savo pri Črnučah in na progi Ljubljana-Jesenice, na mostu čez Soro pri Medvodah je delavnica s svojim osebjem mnogo doprinesla pri izgradnji obeh mostov.

Porušeni most pri Zalogu so delavci iz mostovne delavnice popravili v 25 dneh. Most je dolg 80 m, delalo pa je dnevno po 84 ljudi. Litniški most, ki je dolg 157 m in je bil močno poškodovan, je 20 delavcev popravilo v 5 dneh. Na isti progi je bilo po-

»Sloga« vabi k sodelovanju

Nova doba nam je postavila za osnovno načelo združeno in enotno delovanje na vseh poljih ter poglobljanje bratstva in enotnosti. Za doseg tega cilja tudi na glasbeno-kulturnem polju je Zvezno tajništvo ZPPDN v Ljubljani vključilo železniško glasbeno društvo »Sloga« v svoj sestav z nalogo, da deluje v smislu gornjega plemenitega načela.

Da izvrši to nalogo, stopa »Sloga« v novo dobo našega narodnega življenja z odločnimi ciljem, da doseže v vseh svojih glasbenih oddelkih čim popolnejšo umetniško sposobnost in zrelost. Ne zasiedajo kakih polovičarskih namenov, temveč hoče vložiti v delo svojih oddelkov krepak študij, ki naj vzpodbudi pevski zbor, orkester in godbo, da bo dosegel ono tehnično in interpretacijsko dovršenost, ki je pogoj za umetniško zrelo nastop. To bo mogoče doseči le z dovolj številnimi pevci in godbeniki in s temeljitimi tehničnimi vajenjem. »Sloga« bo gojila predvsem slovensko in slovansko glasbo, ne da bi radi tega prezirala znamenite skladbe avtorjev drugih narodnosti. Ako bodo sodelovali vsi sposobni železničarji in njih svojci, bo svoj namen gotovo dosegla in s tem uveljavila sloves stanu o njegovi kulturni zrelosti.

»Sloga« naj združuje brez razlike vse glasbo ljubče železničarje v enoten glasbeni krog. Železničarski stan je v Ljubljani tako močan, da more dati iz svojih članov dovolj pevcev in godbenikov. Zato naj pristopijo k temu delu vsi, ki se čutijo zato sposobni. Na sodelovanje so vabljeni ne samo

Železničarji v Šiški ne zaostajajo za tovariši po drugih edinicah

pravljenih več manjših mostov in propustov v skupni dolžini 98 m. Delavnica je bila sodelovana tudi pri popravilih in obnovitvi mostov Pragersko-Kotoriba, kot je most preko Drave in Mure, ter večje število manjših mostov. V polnem teku je tudi obnovitev mostu čez Savinjo pri Zidanem mostu: z dograditvijo tega mostu bo zopet obnovljena direktna zveza z Zagrebom.

Od časa osvoboditve do danes je bilo obnovljenih trinajst 30-40 tonskih železnih tehnik, v delavnici sami pa je bilo popravljenih 476 prehodnih spojk, veliko število kramponov, železnih dvigalnih drogov ter popravljenih 10 strojev za vrtnanje tračnic, 7 tračnih žag 2 stroja za ravnanje tračnic in mnogo drugega orodja.

Poleg tega so delavci raztovorili 595 ton starega železa in mostnih konstrukcij, a naložili in razposlali v razne kraje 483 ton starega in novega železa. To nakladanje in iztovarjanje ni bilo napravljeno s potrebnimi tehničnimi pripomočki, žerjavi ali dvigali, temveč z golimi rokami.

Najbolj pereče vprašanje mostovne delavnice je, da ne odgovarja več današnjim, še manj pa bo odgovarjala bodočim zahtevam, tako v pogledu števila delavcev, kakor tudi v pomanjkanju tehničnih naprav, strojev, orodja in primernih delovnih prostorov, ki bi odgovarjali tehničnim in higienskimi predpisom. Delo se je tako povečalo, da skoro ni mogoče vsega v pravem času in zadovoljivo izvrševati.

Signalna delavnica

Pri preselitvi našega krajevnega skladišča iz Ljubljane v Šiško, kjer je bilo treba naložiti, razložiti in vskladiti 32 vagonov materiala in inventarja je se posebno izkazalo delavstvo in uradništvo krajevnega skladišča. 20 delavcev je v dveh urah raztovorilo 4 vagona signalno varnostnih naprav, ki so bile poslane v popravilo. V prejšnjih časih bi bilo to delo izvršeno komaj v 8 urah. Enajst vajencev in delavcev je poleg svojega rednega dela opravilo še 55 prostovoljnih ur. V korist ljubljanske kurilnice je 40 delavcev raztovorilo 9 vagonov lignita v 160 prostovoljnih urah.

V signalni delavnici so skoro vsi delavci člani strokovne podružnice in OF organizacije. Sestanki, na katerih se obravnavajo vsa važna politična in strokovna vprašanja, se vrše vsak teden, poleg tega pa je bilo tudi 13 množičnih sestankov.

Postaja Ljubljana-Šiška

Po osvoboditvi so se vsi delavci z veselostjo oprijeli dela, ker so dobro razumeli, kako važno je za današnjo dobo geslo »Junakom borbe naj slede junaki dela«. Organizacija strokovno delo, zbirali in nakladali staro železo in so v 123 delovnih urah naložili preko 70 tisoč kg železa. Sindikalna organizacija se zelo trudi, da izboljša delovne pogoje, ki so zlasti v nočni službi zelo težki; primanjkuje signalnih sredstev, razsvetljava je zelo slaba in tudi osebja je za množico dela premalo.

Železničarji sami, temveč tudi njih svojci. Znamo je, da se železničarji drugih slovenskih narodnosti z velikim uspehom udeležujejo na glasbenem polju. Ne smemo dopustiti, da bi na njem zaostajali. Pričakovati moramo obiske naših bratskih železničarskih glasbenih združenj, katere bomo tudi mi obiskovali. To bomo mogli le, če bomo sami glasbeno-kulturno pomembni. »Sloga« bo gojila moški, ženski in mešani zbor, orkester, godbo in mladnsko godbo. Za vsako teh enot sta določeni po dve vaji na teden v večernih urah, razen za mladnsko godbo, ki bo imela vaje popoldne. Vabimo vse tovariše in tovarišice železničarje in njih svojece v Ljubljani na sodelovanje. Prijave sprejema »železničarska knjižnica«, Pražakova ulica (Uprava drž. železnice) vsak dan od 16. do 18. ure. Pohitite s prijavi!

Železničarji od Sv. Lucije do Podbrda so združeni v strokovni organizaciji

Slovenski železničarji in prometniki iz Sv. Lucije do Podbrda so se sestali dne 16. t. m., da ustanovijo podružnico strokovne zveze železničarjev ter izberejo iz svoje srede odgovorne voditelje.

Vsi navzoči so se zavedali, da bodo morali mnogo delati, če bodo hoteli obnoviti vse razrušene železniške proge v svojem okraju. Poguma pri tem delu jim daje misel, da se bodo njihovi podružniki kmalu pridružili tovarišim onkraj modre črte in da bodo skupno z njimi delali s še večjim veseljem.

Požrtvovalno delo »Splošne stavbne družbe« za obnovo naše domovine

»Splošna stavbna družba« je znana ne samo po Sloveniji, marveč po vsej Jugoslaviji. Gotovo ni mnogo strokovnjakov za železne konstrukcije, ki ne bi se silili njegovega imena. Na Tezno, kjer so njene delavnice, ima že tako tradicijo, da se je oprjel častni naslov »Naša splošna«. Marsikateri most v Jugoslaviji nosi tablico z njenim napisom, mnogo strešnih konstrukcij je delo njenih delavcev in mojstrov. Malo je v Sloveniji električnih daljnovodnih stebrov, železnih rezervoarjev, cistern in cevovodov, ki ne bi bili njih izdelek. Okupator je prekrstil »Splošno stavbno društvo« v »Allgemeine Baugesellschaft« postavil na vodstvo najbolj zagrinjene rajhove in tu so si med domačini izdajali polski valptov in spjonov za vsa važnejša mesta. To so bili hudi časi za vse za vedno delavstvo in nameščentstvo; svabi so hoteli iz podjetja napraviti glavno žarišče pomenečevanja za vse Tezno. A kljub vsemu terorju okupatorju in njegovim pomagacem to ni uspelo, in »Splošna« je postajala vedno močnejše žarišče odpora.

Mnogo jih je moralo nastopiti trnjevo pot v nemška taborišča, mnogo jih je odšlo v gozd, na Pohorje, da s puško v roki branijo našo svobodo. Delavci in nameščenci, ki so ostali po pisarnah in tovarnah so sabotirali na razne načine in tako pomagali uničevati nacistično Nemčijo.

Po tem je prišla svoboda. Delavstvo se je oddahnilo, vendar je moralo z žalostjo ugotoviti, da je le malo ostalo od ponosne »Splošne«. Preko 100 bomb je padlo na tovarno, skoro polovica naprav je bilo popolnoma uničenih. Ostalo so skušali rajhoveci na svojem begu odnesti s seboj, stvelo vsega delovnega osebja, se je silno zmanjšalo, tako, da je marsikdo pomislil da vsaj pol leta ne bo možno nobeno delo. Okoli ruševin so se strnili delavci, tehnik, inženirji in uradniki ter pričeli obnavljati tovarno. A komaj so pričeli z obnovitvenimi deli, je prišlo prvo naročilo: treba je bilo za vsako ceno zgraditi zaslit most v Pesnici. Naloga se je zdela nezveljavljiva; kljub temu delavci niso obupali. Okoli 60 m dolg most, za katerega je bilo

predvidenih 14 dni, je bil zgrajen v 4 dnehi. Prvič se je pokazala visoka morala in požrtvovalnost našega delavca, tako ročnega kot umskega. Pri tem delu so se najbolj odlikovali naslednji tovariši: Lapuh Vinko, Damjan Maks, Zupanc Pavel, Černič Ivan, Jančič Alfred, Obrovnik Anton, Pukovič Alojz, Mandl Franc, Kosi Alojz, Godec Miha in Petek Franc.

Prvemu naročilu je takoj sledilo drugo, nič manj važno: obnovitev železniškega prometa na progi Pragersko-Kotoriba. Za izvršitev te naloge je bila od naše vojske ustanovljena posebna Komanda gradnje in celo naše podjetje je bilo mobilizirano v to svrhu. Naloga ni bila majhna, samo most je bilo porušenih preko 30 in od tega trije veliki. Moneterske skupine so dvigale in popravljale most za mostom, delavnice pa so skrbele za dobavo vseh potrebnih delov. Tudi to veliko delo je bilo dovršeno v predvidenem času, čeprav je bilo treba odstraniti nebroj zaprek. Najbolj so se odlikovali tovariši: Zunko Anton, Huso Jože, Damiš Anton, Lapuh Vinko, Damjan Maks, Mandl Franc, Černič Ivan, Hribar Ivan, Obrovnik Anton, Salamon Alojz, Jančič Alfred, Merkan Ivan, Falc Karel, Kajzer Miha, Kelenc Jože, Zakrajšek Ivan, Malek Jože, Flajsinger Jakob, Močnik Martin, Gajzler Franc, Kosi Alojz, Šega Blaž, Tement Franc.

Ko se po Sloveniji razvedelo, da »Splošna« že obratuje, so prihajala najbolj raz-

Naj padejo prav vse pregraje med umskim in ročnim delavcem!

Geslo 1. kongresa ESZDN je bilo: Enotnost in povezanost delavcev, kmetov in delovne inteligence! Vendar tega v resnici še ne izvajamo vedno in povsod. Se so učiteljice, ki se čutijo le kot gospodinje, katere so se ponizele v življenje med gnojilci ali med tovarniškimi dimniki. Še so profesorji, ki imajo za svojo dolžnost le suho predelavo učne snovi in ki gledajo na učenca le izza katedra in iznad kataloga. Še so uradniki, ki jim je stranka samo nadležna zlo, katerega se je treba kar najhitreje otresti in ki točno na sekundno zapuste svoj urad, da v naslednjem trenutku je pozabljen na vse, kar bi jim bilo med njihovim poslovanjem lahko dalo misli. In še so umetniki, ki se zapirajo v hram svoje umetnosti in mimo katerih gre življenje, ne da bi ga opazili, kaj šele dojele. — Vsi ti so mrtve stanice v živem narodnem telesu — prav za prav ne mrtve, temveč gnile — kajti ti ljudje s svojo pasivnostjo in še več, s svojimi popolnoma nepravilnimi odnosom do svojih sojudi zastrupljajo vse ozračje okrog sebe.

Resnično delavna inteligenca pa se zaveda, kajkane so njene naloge; ve, da mora biti vse njeno delo, kjer in kadar koli, versa odraz življenja, njenega ljudstva in s tem v zvezi doprinese in pomoč pozitivnemu razvoju delovanja celote. — Zato taka delovna inteligenca svoje sindikalne organizacije imata za neko strogo za-ključeno stanovsko društvo, kakršna smo mi mi nečol. Danes ni več kas! Profesor je organiziran skupno s solistim slugo, izralec z odriskim tehnikom. Vsek po svoje delajo za prosveto. Če razsvetljava ne bo v redu, tudi igralec ne bo mogel nastopiti, v nepopravljnih učnih cah in pisarnah delo ne bo prijetno itd. A ne samo to. Vsi dobro vemo, da so umski delavci odvisni od ročnih, kakor so jim po drugi strani lahko spet tudi oni koristni. Potrebni smo si drug drugemu za vsakdanje potrebe, toda še bolj smo si potrebni za izgradnjo boljše bodočnosti. Danes ni več gospodov profesorjev, gospodov sodnikov, gospodov režiserjev — danes smo vsi tovariši, tovariši delavci! Če delaj z umom, nisi prav nič več vreden, kot če delaj z rokami. Če maš nekaj več izobrazbe kot ostali, imaš zato tudi tem večjo dolžnost, da to svoje znanje tudi oddaš svojim sojudem, pri čemer pa ne smeš stati na zvišenem katedru, temveč me dnjimi tovariši med tovariši, delavec med delavci. Eno samo nalogo imaš in imamo vsi: graditev in utrjevanje naše nove države, novih, pravih odnosov med ljudmi in ljudstvi. Zato pa morajo pasti vsi zidovi, ki monča še kje ločijo našo inteligenco od delavskih in kmečkih množic.

A na drugi strani naj naši ročni delavci preženejo svoje nezaupanje do umskih. Če so v njih še živi spomin na žalostne izkušnje star h časov, ko so bili premnogi naših inteligentov samo gospodje, ki so zviška gledali na delavca, na njegovo strokovno delo in kulturno udeleževanje, naj se spomnijo na narodno-osvobodilno borob, v kateri je stal inteligent zraven delavca in kmeta in naj verjamejo, da hoče biti naša današnja res delovna inteligence dejanska, ne le v besedah najtesneje povezana z delavci in kmeti, da jim hoče, hvaležna za vse njihovo delo, dajati tudi sama vse, kar more in zna, da se zaveda, kako more le, če bo gojila najiskrenejše tovarništvo in sodelovanje z ostalimi delovnimi ljudstvom doprinese tudi ona vreden delež k ustvarjanju lepše bodočnosti.

Osto konkretno: naša inteligenca, prav posebno prosvetni delavci imajo dolžnost, da najtesneje sodelujejo s političnimi oblastni in jim pri njihovem delu pomagajo. Dalje, da sami sebe neprestano izgrajajo in izpopolnjujejo politično in strokovno, da so si na jasnem o gospodarski strukturi kraja, v katerem delajo in o vseh okoliščinah, ki ugnejejo vplivati na tamošnje ljudstvo itd. — da pa se vse te ne kopčji v njih kot nek mrtve kapital, temveč da vse svoje znanje razdajajo ostalim, tako članom drugih strokovnih organizacij, kakor tudi ljudstvu sploh. Prijanje dobrih in temeljitih strokovnih tečajev in političnih krožikov za člane strokovnih organizacij, kakor tudi za ostale sodelovanje pri vseh kulturnih prireditvah pogosti skupni sestanki, razgovori o vseh perečih in važnih političnih in ostalih vprašanjih, pogosti sestanki z vsemi člani strokovnih organizacij, pr katerih naj bi obravnavali vsa aktualna politična, kulturna, gospodarska in druga vprašanja itd. Vsestranska pomoč pri izobraževanju našega solčevskega je dolžnost vsakega, se-

novrstna naročila, ki pa so si bila enaka po svoji nujnosti. Delavci so ponovno dvigali mostove, krpali razstreljene daljnovodne stebre, popravljali podire strešne konstrukcije, dobavljali žerjave, pilotne čevlje in zabijala, zakovice in vijake ter zalagali stranke z različnim drobnim železnim orodjem.

»Splošna stavbena družba« je pomagala graditi tudi most čez Donavo pri Novem Sadu. Ko je bilo treba še pred zimo postaviti omenjeni most, ker bi sicer trpela preskrba cele države, so se obrnila na naše podjetje zvezno ministrstvo, gradbeno in prometno, naj sodeluje pri tem delu. Kljub prezaposenosti se je podjetje odzvalo pozivu. Potrebno je bilo raznim delom obstoječih in sestavljenih mostov različnih sistemov dodati še nove konstruktivne dele ter iz vsega tega napraviti celoto. Mnogo truda je stalo naša inženirje in tehnik, a naloga je danes praktično rešena.

Vzporodno s temi naročili se je obnavljala tudi tovarna. Zasipali so se bombni li-fajki, izravnavali se je teren, urejevala so se skladišča, obnavljajo in gradijo se poškovodna in porušena poslopja, marelkateri dragoceni stroji se je s temeljitimi in strokovnim popravilom še rešil in spravlil v pogon. Podjetje je zdaj že sposobno za vsako naročilo, ki spada v njegovo stroko. Trenutno je to največja mostovna delavnica v Jugoslaviji. Višina proizvodnje se je približuje predvojni in jo bo kmalu dosegla in tudi preseglja. Obrat se bo razširil na vsa ona gradbena področja, kjer danes požgana in porušena domovina zahteva mobilizacijo vseh sil. Velik cilj »Splošne stavbene družbe« je, da čim več doprinese k obnovi domovine in za ta cilj ništa noben napor in nobena žrtve prevelika.

veča se prav posebno prosvetnega delavca!

Naj nam že končno enkrat preide v meso in kr, da o očiščeni današnjega človeka ne odloča niti več ali manj let šole niti kakršenkoli naslov, temveč edinole delo, ki ga kdo opravi, pa naj bo to delo svinjske delide ali rudarja ali vajenca ali profesorja na univerzi. Vsek od njih lahko ogromno podere ali ogromno zgradi. Ne po izobrazbi, temveč edinole po njegovi sposobnosti, po njegovem odnosu do dela in do solčevskega bomo mogli pravilno oceniti vrednost vsakega člana naše družbe!

6. Klasične gimnazije

Podružnica zveze prosvetnih delavcev na klasični gimnaziji v Ljubljani, je doživela pretekli teden velik dan. Prvič po štirih letih so se sestanki mogli vršiti v matičnem poslopju v Tomanovi ulici. Na konferenci je tovariš ravnatelj izrekel tople besede priznanja članom podružnice, ki so s lastnim delom, brez tuje pomoči preselili opremo zbornice iz časnih prostorov v Šubičevi ulici v poslopje v Tomanovi ulici. S svojim delom so člani podružnice prihranili znatno vsoto denarja ker so našli samo vozilka.

Delo podružnice na klasični gimnaziji tudi v ostalem dobro napreduje. Čeprav je bilo med političnimi mnogo dela s šolo in tečaj, se sestanki, na katerih se obravnavajo problemi splošnega življenja, redno vrše.

Delo podružnice v Učiteljski tiskarni

Po vsaki vojni se življenje močno spremeni. Po tej strašni vojni se je spremenil zlasti položaj našega delavca. Delavec, ki so prvi zgrabili za puško v času narodno osvobodilne borbe so se sedaj zblížili z vodstvom podjetja in sodeločajo o važnih ukrepih dolžnega podjetja.

Podružnica strokovne organizacije Učiteljske tiskarne je dosegla, da pri vsaki seji upravnega odbora tiskarne prisostvujeta dva delavska zastopnika. Ob otvoritvi prve seje novoustanovljenega odbora je tovariš predsednik pozdravil delavska zastopnika in omenil, da se prvič v naši zgodovini dogaja, da delavci sodeločajo o usodi podjetja in želi, da bi ta način zblížanja z delavstvom doprinesel dobrobiti in procvit podjetju in delavstvu. Na seji se je med drugim sicerlo, da se ustanovi fond, iz katerega naj bi dobivalo delno povrnjeno škodo tisto delavstvo učiteljske tiskarne, ki je bilo med to vojno najbolj prizadeto. Ta nabavni prispevek tovarišem, ki je znašal okoli Din 20.000.— je bil izplačan takoj drugi dan po vložitvi prijave.

Na seji se je poleg tega tudi sicerlo, da bodo delavci in nameščenci s prostovoljnimi prispevki vzdrževali vajenca, ki je med to vojno izgubil vse.

Zastopnika delavcev sta na seji dosegla, da se tistim tovarišem, ki jim je po novi določbi plač mezda nižja kot je bila prvotno določena, izplača v celoti razlika do predplačila do tedna, ko so bile določene nove plače.

Po vsem tem se vidi, da podjetje ne stremi več za tem, da izzame delovne moči, marveč hoče tudi izboljšati socialni položaj delavstva, kar se vidi iz zgoraj navedenih primerov.

Čistili so ruševine

Okrajni izvršilni odbor v Kočevju je po zval 16. septembra delavce na prostovoljno delo, da se popravijo ruševine. Temu pozivu se je odzvalo več kot 800 ljudi. Prišli so delavci, žene, vojaki in celo rudarji, ki že od osvoboditve dalje niso imeli nobenega prostega dne. Ti so se spravili na ruševine gradu, kjer so 600 let trpeli naši očetje, ki se niso uklonili graščinskim valptom in kjer so med okupacijo bili zaprti naši najboljši ljudje. Rudarji so popravili ruševine, odstranili zidove in v celice je prvič od kar obstojajo, pesijalo sonce.

Ko je bilo delo končano so vsi odšli pred poslopje Krajevnega izvršnega odbora, kjer so manifestirali za obnovo Titove demokratske federativne Jugoslavije.

Delavci so se udeležili tudi velikega predvolilnega zborovanja v Ribnici: za prevoz zborovalcev s kamioni je poskrbela naša vojska Čuk Karel

Monopolski delavci bodo vzdrževali 5 sirot

Delavci tobačne tovarne na skupnem sestanku z velikim navdušenjem sprejeli predlog podružnice ESZDN in se obvezali, da so pripravljni vzdrževati s prostovoljnimi prispevki pet vojnih sirot.

Danes pa še nekaj o hišnikih

Hišniki spadajo med one vrste delavstva, ki je bilo vedno najbolj izkoriščano. Navadno so hišniki stari in starke, ki si ne morejo dovolj prislužiti za prehrano, zato prevzamejo lužbo hišnika, da imajo vsaj stredo nad glavo, ker drugače ne morejo dobiti stanovanja in ga plačevati.

Hišni gospodarji dobro vedo, da so to ljudje, ki si prav nič ne morejo drugače pomagati, zato jih na vso moč izkoriščajo.

Že mod vojno so bile večkrat izdane naredbе, da se zviša plača nameščencem in uslužbencem, toda hišni gospodarji so zvišali plače le onim uslužbencem, katerim so morali — na hišnike se ni nikdar mišče spomnil.

Hišnik je bil vedno sluga hiše in sluga vseh strank, ki v hiši stanujejo. Čistiti in pometati mora stopnišča, hodnike, okna, pločnik, sicerbeti, da je red na podstrešju, da so priprave za gašenje požara v redu, da streha morda ne propuša, da se v hiši ne dela škoda, da so drvarnice v leti v redu, da stranke ne puščajo gorečih sveč v drvarnicah, da se hišni stanovalci držijo reda v pralnici in da se važna vrata odpirajo in zapirajo pravočasno. Vse te in še mnogo drugih dolžnosti ima hišnik, a to je poleg še zmogljivo delo. Kadar pa nastopi zima, tedaj se začno za hišnika težki časi. Vstajati mora na vse zgodaj zjutraj, da se prepriča, ni li ponči snežilo, če zapade sneg, ga mora očistiti s pločnika in hodnika pred hišo in če snežilo neprestano, mora tudi čistiti neprestano, kar je, posebno pri velikih vogalnih hišah, zelo neprijetno.

Večkrat se zgodi, da so tudi stranke do njega zelo brezbrižne. Komaj leže zvečer po napornem delu truden k postelji, že ga vrže hišni zvonec iz postelje. Zgoraj v hiši nekje stanuje mlada podnajemnica, ki iz same udobnosti ne nosi ključa večnih vrat s seboj, a se zelo rada zadržuje zunaj pozno v noč. Tako mora hišnik vstajati in ji odpirati in nagrada zato, ker je moral vstati iz toplega ležišča na mraz je moral vstati tudi večkrat neprijeten prehlad, je: »Hvala, pozabila sem kljuc«.

Zelo redki so hišni gospodarji, ki dajejo hišniku plačo. Skoraj vsi dobivajo za svoje delo skromno stanovanje, največkrat v kletnem predelu, temno in vlažno, da morajo tudi podnevi rabiti luč. Redki so hišniki, ki imajo iz svojega stanovanja razgled na ulico ali dvorišče. Večkrat se zgodi, da za svoje delo nimajo niti potrebnih priprav in morajo čakati ugodne prilike, da stopijo pred slučajno dobro razpoložene gospodarje in jih prosijo, da bi izvolili kupiti novo metlo, ker je stara že izrabljena. Še primeri, da mora hišnikova žena, poleg svojega dela, biti hišni gospodinji za postrežnico — seveda brezplačno, ker ima stanovanje zastoj.

Takšno je bilo vedno življenje hišnika in takšno bi najbrž ostalo tudi vnaprej, če ne bi tudi hišnikom posijalo sonce nove Jugoslavije in ne bi naše nove oblasti vzelo tudi hišnikov v svojo zaščito. Pokazali so nam pot do izboljšanja svojega položaja, zato moramo biti hvaležni našemu vodstvu, da nam je pokazalo pot v našo organizacijo.

Prav osebna zadeva hišnikov je zdaj, da se vpišejo v našo strokovno organizacijo, da prihajajo na naša zborovanja, ki se redno vršijo ob četrtkih v Delavski žbornici. Čim več nas bo, tem uspešnejše bo delo naše borbe!

HŠNIK J. V.

Marenberg živi novo življenje

Včasih je bilo v Marenbergu nekaj nemških narodcev in dosti nemčurjev, a te je danes mogoče že izločiti iz svoje srede. Ves kapital je bil v rokah Nemcev; strmošnejše kmečko-delavske prebivalstvo je bilo slovensko. Zdaj, po končani vojni pa smo svobodno zadržali in imamo radi našega heroga maršala Tita.

Velika večina prebivalstva je včlanjena v organizacijo Osvobodilne fronte in v Enotnih strokovnih zvezah, ki so v svojem delu močno povezane med seboj. Tudi nabirano akcijo za vojne sirote smo skupaj izvedli. Na uspelem mitingu s peštrnim sporedom smo zbrali 14.714 dinarjev, z nabirano akcijo po hišah pa še 560 kg raznih živil, lepo število otroške ženske in moške obleke, perila, čevljev, 2 otroški postelji in še marsikaj koristnega.

Marenberžani se trudimo, da bi s svojim delom zavzeli dostojno mesto v novi, mladi Titovi Jugoslaviji.

A. Z.

Uspehi mariborske tekstilne industrije

Obrat »Jugovila«, »Jugotekstil« in »Rotek« so se v avgustu združili v eno sindikalno podružnico. Po združitvi se je razvilo živahno delovanje na vseh področjih tako, da delujejo zdaj že telovadni, pevski in dramski oddeli.

V okviru sindikalne podružnice se je ustanovil tekstilni tečaj za članstvo, ki je prvi tečaj te vrste v Mariboru. V njem poučujejo tovariši iz obrata, dipl. tekstilni tehniki. Tu se obravnavajo tekstilne sirovine, tkanje, vezava in potrebno strokovno računstvo. Obisk je zelo številen, saj bo v tečaju dobil vsak dobro podlago za svoje delo. V mesecu oktobru bo obnovljena obratna kuhinja, ki je bila zaradi težkoj v prehrani ukljena.

Delavci vseh treh obratov tekmujejo med seboj in s tem zvišujejo proizvodnjo. Kot najboljše izkale so se izkazale:

v obratu Rotek tovarišice: Brumec Katja, Lebar Katja, Drozg Alojzija.

V obratu »Jugotekstil«: Križanec Jožica in v »Jugovili« Smigoc Marija, Erhačič Angela, Vidovič Jožica.

V pripravljajnci so se najbolj izkazale: v obratu Rotek tovarišice Vrtnak Franciška, navjalka, Fras Ana, sukalka, Stepišnik Stefanija, udevalka, V »Jugotekstil«: Rečec Marija in Ploj Ana, udevalki, v »Jugovili« pa Spaninger Terezija, Končan Marija, udevalki in Kopič Terezija, snovalka. Tovarišica Draga Šnajder iz obrata Rotek je na svojih strojih zvišala proizvodnjo od 75 na 86 odstotkov.

Delovna disciplina je v vseh obratih odlična; proizvodnja se je v mesecu avgustu dvižnila od 54 na 68 odstotkov, za kar gre zahvala predvsem marljivosti delavcev.

Kutuzov in parizanska vojna

V svojem zgodovinskem govoru 24. maja 1945. leta je tovariš Stalin poudaril vrline ruskega naroda — bistri um, plemenit značaj in pot. pežljivost.

Govornik je o velikem ruskem vojskovedju preteklega stoletja, v katerem so se v polni meri uveljavile te črte narodnega značaja. Povezanost z narodom in z rodom, enaravnostna sva Kutuzova, hrabrost vojaka in državljana je dvignila tako visoko v preteklem stoletju lik sijajnega vojskovedje znanega diplomata in velikega patriota. Leto 1812. je za vedno utrdilo njegovo ime.

Pozabljen je že pogovor Napoleona s carjem odposlancem Balašovem v Vilni, ko je Napoleon dejal: »Zakaj se hoče vaš car z menoj vojskovati? On bo meni ubil devet svojih in enega Francoza, a jaz njemu 10 Rusov.«

Pod svinjami je Napoleon mislil nemške »špčpube«, ki so sestavljali dobro tretjino njegove vojske. Napoleon se ni zmotil, ko je ocenil Nemce, ki so se borili v njegovi vojski. A o moči in volji ljudskih množic Rusije, ki so se dvignile, da branijo domovino, ni imel pojma. Računal je po približni aritmetični podlagi, da je 1 : 9 deset... A Kutuzov? Ko je zvedel, da se Francozi vkrivali v Moskvo in v zaledju Bogu, to je njihovo poslednje zmagovalje. Kot je bil napaden Napoleonov aritmetični račun, tako je bila pravilna Kutuzova dalekovidnost.

Kutuzov je dvgnil na vojno vse sile naroda. Poznal je svoj narod in veroval vanj, zato se ni zmotil o končnem uspehu. V svoje strategične načrte je vključil ljudski patriotizem, ko se je po bežedah tedanjih ljudi »dvignila vsa Rusija v boj«.

Ko so ustvarili poleg armade partizanske odrede, za akcije na prometnih poteh v zaledju Francozov, so s tem pritegnili najboljšo silo iz ljudstva.

Idejo partizanstva smatrajo navadno za Davidovo odkritje, da je bilo že za časa Suvorova, v sedemletni vojni r. z. v. pritižanstvo. Znameniti partizan je pričel reševati transporte ruskih ustnikov in njegovo spravo mali odred se je večal iz d. e. v. v dan. Medtem se je končala borodinaša.

Sovjetski film »Kutuzov« v Ljubljani

Vsak član strokovnih organizacij si mora ogledati to veličastno filmsko delo!

Narodno gledališče

Drama

7. oktobra nedelja ob 15. uri: Skvarkin: Tuje dete. Gostovanje ljubljanske Drame na Jesenicah. — Ob 20. uri: Skvarkin: Tuje dete. Gostovanje ljubljanske Drame na Jesenicah.

Gostovanje ljubljanske Drame na Jesenicah. V nedeljo, dne 7. t. m. bo gostovala ljubljanska Drama s komedijo sovjetskega avtorja V Skvarkina »Tuje dete« v Prosvetnem domu na Jesenicah. Majhno naključje, majhen nesporazum — in avtor nam prišara pred očmi vrsto ljudi in zapletljiv.

Vajenček

»Kdo je napravil jekleno vzmet?« je zadihan in poten vprašal upravitelj tovarne.

Poslovodja je zganil z rameni. Ni vedel. Čudno se mu je zdelo, kdo bi mogel to biti? V soboto so vsi delavci odšli na delo v vasi... Zamislil se je.

»Rekli so mi, da je nekdo delal in da je treba izdelati še nekoliko takih vzmeti.«

Delavci so izpraševali drug drugega. Odgovora ni bilo. Vsi so delali v vasi in čudilo so se, kdo naj bi to bil.

»Kdo je ostal tu?«

»Ostal?«

»Samo vajenček je ostal, ker je moral očistiti stroje in jih namazati,« odgovoril delavec.

Majhen fantič, črnih oči, z obrazom umazan od olja, z zavihanimi rokavi, z rokami mastnimi in črnimi, se je pojavil pred delavci. Bil je v zadregi. Obraz oblit z rdečico mu je gorel. Bojazen se mu je videla v očeh in mu zasedla bistre poglede, ki so postali plasi in polni negotovosti.

Delavci so se zbrali okoli njega in hoteli zvedeti, kdo je napravil jekleno vzmet za »Telenrinter«. Vajenček se je bal temnih oči mastnih in močnih rok tako velikih in kuštravih glav... Ustnice so se mu nabrale v tok... vseeno ni zajakal. Nekoliko trenutkov je stal nepremično kot da zbira moči in s tankim drhtenjem glasom prišel:

»Vsi ste odšli. Ostal sem sam. Čistil sem stroje in jih mazal. Nekočrat zavoni telefon. Prijemem slušalko. Nekdo je prošil in zaklinjal. Bil sem v zadregi in nisem vedel kaj naj storim. Nekajkrat sem ponovil vprašanje... in počasi razumel...«, je tiho pripovedoval vajenček. Vsaka beseda je bila odmerjena in pametna. Pozabil je na zadrego, pozabil, da to niso njegovi vrstniki, temveč stari ljudje — mojstri. Pripovedoval jim je, kot da je z njimi pri izri, kot da se šali... brezbržno... počasi...

Končno je razumel, da se na stroju, ki dela z izmetstvom, zlomila jeklena vzmet. Kje iskati pomoč? Kako popraviti, ko so vsi šli v vasi? Medtem ko je premišljeval, je glas v telefonu prošil in rotil. Tako prijeten glas je bil to, tako mehak in blag. Nekaj mora ukreniti. In ko je slišal, da je zveza z Moskvo prekinjena, se mu je zavrtelo v glavi, skočil je k orodju... Ni več premišljeval. Trpal je orodje v kožno torbico. Pazil je, da je vzel vse, kot da stoji pri njem mojster, ki z budnim očesom pazi in spremlja, da česa ne pozabi. Počasi je pri sebi govoril: pile škarje, kleščice, bencin svetilka, malo olja... Še enkrat je vse točno pregledal, vrgel torbo na ramo in odšel. Med potjo mu je bilo čudno. Hodi je čisto sam. Ni slišal pripovedovanja mojstra, nikogar ni bilo, ki bi se z njim pogovarjal kot s človekom, ni čutil ostrga tobačnega dima in težkega hrapavega kašlja. Bil je sam. Ko bi vsaj bil kdo od njegovih vrstnikov pri njem da ga hrabri, bi mu bilo mnogo lažje... S takim mislimi je prišel do cilja. Obstal je pri vratih, pot ga je oblivljal; toda ni dole premišljal odnrl je vrata. »Kako velika dvorana!« je pomislil in nočel mu je bezgal med številnimi aparati, ki so delali; iz njih so padali čudoviti trakovi na tla. Bilo je tu polno ljudi. Vse se mu

stencasi v Finančni direkciji — pravi odraz dela in življenja podružnice

Povabili so me, naj si pridem ogledat njihove stencase. Vedela sem, da me gotovo niso povabili zaman, da so gotovo stencasi skrbno urejeni — ali to, kar sem tam videla na rastne oči, je bilo proti vsemu pričakovanju. Presenetilo me je. Stencasi podružnice II. in III. na Finančni direkciji, bi lahko služili za vzgled marsikateri podružnici, marsikateri tovarni in sodi. Marsikdo ne bi verjel, da imajo tovariši, ki živijo med kup starih, zaprašenih aktov toliko smisla za urejanje stencasa.

Kar dva stenska časopisa visita v veži Finančne direkcije. Prvi je last podružnice III., drugi pa podružnice II. Težko bi izrekla sodbo, kateri od njiju je boljši in lepši. Prvega odklikuje tehnična stran — krasna naslovna oprema člankov, dopisov, pesmi in podlistkov z risbami. Prispevki so sicer deloma že zastareli, kot na primer 15 fotografij s komentarji prostovoljnega dela na Rašici. Večina pa je novejših, ki jasno odražajo duševnost in miselnost pisca, njegovo živo željo in voljo po razvoju, po udeleževanju in sodelovanju na vseh poljih.

Drugi stencas pa je morda vsebinsko boljši in pestrejši prav zato, ker obravnava novejša stviri, aktualne in danes važne probleme, kratka reportažica o borbi za osvoboditev Trsta meseca maja in pesem. Vse to pa poživlja umetniška slika Trsta, ki je delo tvoj. Plesterjaka. To naj bi bil samo en primer.

Tovariš urednik stencasa podružnice II. in tovariš, ki me je povabil na ogled, sta me pri tem spremljala in mi pojasnevala. »Več, napovedali smo boj III. podružnici, ki nam je skušala »konkurirati« s stencasom. Zmazali smo prav zato, ker smo pogosto izmenjevali stare članke z novimi, ker ni bila snov na stencasu nikdar zastarela. Je pa tudi to, da imajo tovariši mnogo veselja do pisanja in da jih je mnogo, ki po-

magajo pri urejevanju stencasa, ki ga pomagajo s svojimi domisljam napravili zanimivega in pestrega. S takim sodelovanjem se da ustvariti lep stencas, ki je vreden, da se ljudje ustavljajo pred njim in ga z zanimanjem berejo ter je tudi vreden pohvale in priznanja. Vemo, da ga bomo scasoma še izboljšali in izpopolnili.«

Morala sem ju občudovati, s kakšnim vžičenjem sta pripovedovala vse to, pogleda sta se jima med govorjenjem kar ne bote ljubeče ustavljalna na stencasih. Vedela sem, da jim mnogo pomeni, da je baš stencas pri njih dosegel svoj namen, da je postal njihov.

Se nekaj je vzbudilo mojo pozornost. Med obema stencasoma je visela na steni z lepimi črkami natiskana parola s tole vsebino: »Zamuditi delo, ne priti na delo, oditi z dela predčasno, slabo delati v delovnem času — pomeni dezertirati iz borbe za obnovu domovine.« Koliko resnice je v tem stavku. In tudi to je zamisel, dobra zamisel tovarišev iz Finančne direkcije.

Pravilno so dajeli smisel stencasa ter njegove vzgojni namen in pomen, o katerem smo že toliko pisali in ga premelevali v našem časopisu, ki pa mnogo kje ni našel razumevanja in odziva. Videla sem že stencase v različnih tovarnah in ustanovah, a še nikjer nisem opazila toliko smisla in volje ustvariti dober in zanimiv stencas, ki bo odraz podružničnega dela in življenja, kakor prav na Finančni direkciji.

Oba stencasa bi lahko služila kot svetla vzgled tudi drugim podružnicam, katere bi se lahko prav iz njih učile, kaj naj se piše na stencase in kako naj se jih opremi, da bodo pestri in zanimivi in ko bodo priobljali bralca, da se bodo morali ustavljati pred njimi, jih čitati in se iz njih učiti.

Vanda S.

Nive socialne mere v Sovjetski zvezi

Z uredbo Prezidiuma Centralnega komiteta strokovnih organizacij, ki ima v Sovjetski zvezi področje ministrstva za delo in socialnega skrbstva, so dobile strokovne organizacije nalogo, da čimprej izboljšajo delovne pogoje, stanovanjske prilike in da organizirajo proste ure delavcev in nameščencev.

Dela se na tem, da se postopoma likvidira izjemno stanje, ki je nastalo vsled vojne. S 1. avgustom se izvajala uredba ljudskih komisarijev o progresivni vrnitvi na normalen delavnik t. j. osem urni delovni čas v vseh industrijskih podjetjih sedem urni delovni čas pri nezdravih zaposlitvah in šest urni delovni čas v rudnikih.

Uredba odloča likvidacijo množičnih nadur in postavlja letni dopust, ki je bil v času vojne ukinjen.

Poleg tega so strokovne organizacije dobile nalogo, da skrbijo za delavsko blaginjo, za izgradnjo in popravilo delavskih stanovanj t. j. d. Dalje morajo skrbeti, da se izvršijo nepravilne vladne odredbe, ki so postale vire za nalogo vsem industrijskim podjetjem, da povečajo proizvodnjo tistih predmetov, ki so za vsakdanje življenje najbolj potrebne: pohištvo, obleke itd.

Strokovne organizacije morajo pomagati, da se spet odprejo kavarne, restavracije, bufeti itd.

Kontrola za izvršitev teh odredb ne bo imela samo vlada in sindikalni organi, temveč tudi delavci sami.

Na ta način bo povratek k mirnodobskemu delu in v nanovo pridobljeni zunanji varnosti, šel z roko v roki s sistematičnimi napori za povečanje blaginje delavstva.

Teden Rdečega križa

V dneh od 14. do 20. oktobra t. l. bo po vsej Jugoslaviji teden Rdečega križa.

Pozivamo vse enote Rdečega križa, da v tem tednu prirejajo zbirke, kulturne prireditve in mitinge v korist Rdečemu križu. Podobna navodila jede v krožnici. Prosimo vse ustanove in masovne organizacije, da ne prirejajo v tem tednu svojih prireditev, ali pa da čisti dobiček naklonijo Rdečemu križu. Ljubljana, 27. IX. 1945.

GLAVNI ODBOR RK

Težave pri obnovi usnjarsko-predelovalne industrije in pritrvalnost delavcev

Delavstvo in nameščeni tvo organizirano v Zvezi delavcev in nameščencev v usnjarsko-predelovalne industrije Jugoslavije se je v vseh ozihi izkazalo kot trden člen ljudske skupnosti pri izgradnji in obnovi naše industrije.

Proizvodnja te panoge je naletela na velike težkove v nabavi potrebnih surovin in tudi za prihodnji dve leti ni pričakovati izboljšanja, kajti preostala živina e mora šteti diti in množiti. Če ne bo mogoče surovin uvažati iz inozemstva, kar je pri današnjih razmerah zelo dvomljivo, bo panoga te kdu trije še bolj okrnjena.

Z našo usnjarsko proizvodnjo v Sloveniji bi lahko krili potrebe za polovico Jugoslavije.

Predelovalna industrija je do dades dosega le 45 od torkov predvojne, čemur pa ni krivo le pomanjkanje surovin, temveč tudi pomanjkanje strokovnega kadra, kajti v vojni smo izgubili mnogo dobrih strokovnih moči.

Kljub vsem težkostem se je delavstvo dobro izkazalo pri delu in pri socialnih akcijah, ki o zelo dobro uspevale.

V dokaz navedemo nekaj primerov. Naše podružnice so zdaj izvršile nad 3000 prosto voljnih ur, in poklonile zaletke za razne socialne svrhe. Za iste namene je 11 podružnic delalo in zbralo 30.492 dn, ter popravilo mnogo čevljev, parizanskih tramov. Poleg tega o se te podružnice obvezale, da bodo skrbela za sedem partizanskih sirot in bodo v la namen mesečno prispevale 800 do 1200 din.

Iz tega sledi, da naše usnjarsko, čevljarstvo in torbor ko delavstvo čuti da je dolžnost na vseh pomagati tistim, ki so izgubili svoje najdražje — svoje rednike, ki so dali svoja dragocena življenja za boljšo bodočnost našega naroda. Milan Vozelj.

Vajeniška šola v Celju

Tovarna posode v Celju je največje te vrste v Sloveniji in tudi v Jugoslaviji. Ali stopis v njene obratne prostore, te grabi nek nov občutek, nekaj, kar ti je bilo doslej nepoznanega. Mogočni stroji iz luaga železa in jekla grmijo, kot bi hoteli raztrgati ves svet na kosce. Um ni še šele, ko

vidis, kako maonokrvno stizee človek v modernem oblačilu takemu orjaku. Največji teh strojev dela s pritiskom 400 ton, iz kosov pločevine, ki jih poagajo delavci v stroje, nastajajo lonci in različna kuhinjska oprema.

V tovarni pa se danja še en prostor, ki ni tako velik ima e nekaj strojev, ob zvonu in krasni ga mnogo slik. To je učni zavod in petdeset miah n fantov v modrih oblekah ter dvoje deklet, ki sede za delovnimi mizami, so naši vajenci, naši obooci strokovnjaki. Kot je nova doba, v kateri živimo, tako je nov tudi način zgoje strokovnega naraščaja. Govenci norajo izvrševati že tu v zavodu narazličnega precizna dela. Vodstvo tovarne se poleg tega tudi rudi, da se uporabljajo dosledno vsi strokovni izrazi v materinem jeziku in ta se enkrat v vselej izbržeje tuje in tuje spačenke, ki so bile doslej v naših tovarnah splošno v rabi. Vzvajajmo naš strokovni naraščaj v svobodnem duhu, dajmo mu dovolj slovenskih tehničnih knjig, iz katerih bo lahko črpal svoje znanje!

Tu učne delavnice je organizirala uprava in strokovna organizacija Westovne tovarne. Pogled v takšne delavnice je zelo zanimiv; tu se v duhu slovenstva vzvajajo naše mlade delovne sile.

Težnje delavcev telefonske seke je v Mariboru

Vodstvo telefonske sekcije v Mariboru se trudi, da bi nastavilo čim več brzovalnih delavcev z mesečno plačo, ki bi jo dobivali iz računskih kreditov ne pa iz izrednih. S tem bi bilo pomagano delavstvu in sekciji, ker bi lažje izpolnjevala svoje naloge in bi bilo delo hitreje izvršeno. V stari Jugoslaviji se je dogajalo, da so bili delavci kar čez noč ob službo, ker je zmanjkalo kreditov. Zaradi tega delavci do dela niso čutili vsega in so delali le toliko, kolikor so morali, te pa, kolikor bi lahko, kajti stano so živeli v strahu, da jih odpuste. Ker se razmere iz stare Jugoslavije ne bodo nikoli več popobile, so delavci prepričani, da bo ta prošnja v kratkem rešena.

Mariborski h šnj avtomatični telefon

Z vključitvijo avtomatične telefonske centralne na mariborski pošti se je leta 1929, začel razvijati vzporedno z razvojem industrije tudi hišni telefon. Pred vojno je bilo v mariborskem omrežju 128 večjih in manjših priključene omrežju mariborske telefonske centralne. Telefonska sekcija je vršila amoko, troilo nad temi napravami, kajti vzdrževale o jih privatne tvrdke.

Sedaj e v Ljubljani ustanovila telefon kadru ba, ki namerava prevzeti vzdrževanje avtomatičnih hišnih naprav. Obenem namerava zgraditi tovarno za izdelovanje telefonskih aparatov in rezervnih delov.

Če bi se ustanovila še tovarna za električni material bi bila Slovenija tudi v tem oziaru neodvisna.

Iz podružnice poštnih uslužbencev v Celju

Poštarji iz Celja in okolice so na vojni m sestanku, katerega se je udeležilo osebje 18 post, manifestirali za republiko.

Pri obnovi domovine celjki poštarji ne zaostajajo za tovariši v drugih krajih. Zbrali so mnogo starega železa, teklja in kosti, kar bodo v najkrajšem času poslali v varnam v predelavo. Svojo pošto so očistili sami in ka neje pomagali pri preizdavi, da ni bilo teba plačevati rajetih moči.

Med tovariši celjske pošte o člani podružnice nabrali 1000 din za vojne sirote, štirim pa so obrubili krušne starše.

Delavci »Jugobruna« pomagajo vojni invalidom in sirotam

Med najprijetelj delavne tektne obrate pri nas spada nedvomno »Jugobruna« v Kranju. Kljub največjim težkostem je uspejo delavstvu že v štirih mesecih po osvoboditvi cvigniti proizvodnjo na predvojno stopnjo. Delavstvo tudi v političnem in kulturnem pogledu ne zaostaja za drugam področji. Sestarka ESZDNJ AFZ in ZMS se redno vsržejo.

Tovarna je priredila pretekli teden miting, n katerem je govoril major Hafner, nekdanji delavec v »Jugobruni«. Čuti do bčjek je bil razdeljen invalidom borcem NOV 6000 din, 1000 din za spomenik zmagge v Murski Soboti, ostalih 12.335 lin pa se je razdelilo vdovam n sirotam padlih partizanov v tovarni.

je zdelo kot pisana prepričala. Kolena so mu klecala. Drhtel je in še bolj prišel v zadrego, ko se je pred njim pojavil mladenič z lepo počesanimi lasmi, s toplim in blagim pogledom. Spoznal ga je po glasu:

»Kje je mojster?«

»Mojster?«

»Da.«

»Ne more priti. Ga ni tu. Odpotoval je.« Teško je govoril, pogledi so mu bežali po aparatih.

»Uh, kaj naj zdaj naredim?« Mladenič se je prijel za lase kot bi si jih hotel iztrgati. »Ali veš, da je zlomljena in zdelo se mu je, da jo bo lahko popravil. Saj je bil več kot mesec dni pri obrti gledal je in zapomnil si je kako mojster dela. Celo pokazal mu je mojster, kako se drži škarije in kako se toni jeklo in plei, prav vsega se je spomnil, vse, prav vse je znal.

Prinravil je vse potrebno orodje in pričel stružiti jekleno ploščo. Pila je drzela a jekla ni ostružila. Kaj naj to pomeni? Spomnil se je mojstrovih besed: »Jeklo se mora najprej raztopiti. Šele potem obdelati.« In že je plamen bencin-

ske svetilke pretvoril modro jekleno ploščo v rdeči žar. Potem je slo gladko in lahko. Pripravil je zlomljeno vzmet in stružil. Slo je gladko in lahko. In za čudo, delal je prav tako kot da bi bil mojster pri njem in bi mu dajal nasvete...

Ljudje so ga občudovali. Veselili so se uspeha. Iz njihovih oči ni več gledalo nezaupanje. Začeli so verovati vanj — v vajenčka. Zdelo se mu je tako lepi in dobri. Vsi so gledali v njega, zanimala jih je vsaka njegova kretnja. In nekočrat se mu je zazdelo, da je postal važen, bolj važen od mnogih osebnosti. Brez njega ne more aparat delati brez njega ne bi imeli zveze, a on je tu kot človek kot mojster... V njem vidijo rešitelja položaja. Ali vseeno... zakaj mu drhtijo roke? Zakaj je tako razburjen, zdaj ko gre delo h koncu? Tripetra kot da ima mrzlico, in komaj mu usne, da vrtrdi vtiak v zarezno. Stroji je popravljen in deluje kot da je pravkar prišel iz tovarne. Gladko počesani mladenič vriska od veselja. Moskva bo za nekoliko minut imela zvezo z Jugoslavijo, z Beogradom. Vajenček je roten in umazan. Obraz mu žari od veselja in smehlja se od sreče zadovoljstva in zmage.

Aparat je stavljen v gibanje. Hitreje in hitreje se vrtijo številna koleščka... Mladenič sede k aparatu in odkraka:

»Halo, Moskva... Moskva...«

»Zdravstvuj, tovariš! haraš!«

Naenkrat se je vzmet zvilila se zenečila, ni mogla zdržati pritiska zob, Mladenič je takoj izključil aparat in ga ustavil.

Vajenček se je tedaj spomnil da je ogrezel in pred očmi mu je stonil mojster z jemnim obrazom. Prišel se je za olavo.

»Posrežil sem! Nisem kalil jekla!«

Kot da se je v njem nekaj odtrgalo. Srca zaradi neznanja ga je obhiti in za-

želel si je, da izgine, da se pogrezne v zemljo. Vseeno ga je neka nevidna moč pritegnila ponovno k delu. Vest mu je govorila: »Delaj, delaj!« Bolj ko se je poglabil v delo, bolj je veroval, da bo tokrat uspel. Delal je in premišljal, kako je treba kaliti jeklo. Da da. Spomnil se je, da ne sme zmeti pustiti v vodo, ker bi se skrhalo, temveč jo mora dati v olje, da bo elastična in odpornejša.

In res! Ko je končal z delom, je tako skrbno kalil jeklo, da je bilo čudovito. Poznal je barvo jekla. Ni dopustil da prevlada modra barva, temveč žareča kot sonce. Ko je delo dokončal in aparat montiral, takrat je čutil, da mu srce razbija, divje razbija. Zdelo se mu je, da udarce njegovega srca slišijo drugi in se mu smejejo. Hotel je, da mu srce ne razbije tako glasno, toda ni bil njegov gospodar. Srce je razbijało divje razbijało!

Aparat so spustili v pogon. Vzmet se je zvilila in elastično odskočila dvigajoč zobce. Še enkrat, še tisočkrat... Jeklo je bilo dobro kaljeno. Mladenič je odkraval...

»Halo Moskva!«

»Zdjes Moskva! Zdravstvujte! Vi poravnil? Haraš!«

»Popravil nam je vajenček. Star je štinašt let!«

»Molodot tovariš bil geroj truda!«

Govorijo mu in pojasnujejo, kaj je Moskva o njem rekla. Da je on junak dela. »Moskva, Moskva!« V glavi se mu vrtil in srečel je srce mu razbija hitro in divje. »Solze ga oblivajo...« Moskva je rekla da je on junak dela!

Stroji dela Brzovalke se nošljajo druga za drugo na vse strani.

Vajenček gleda masten in noten in ne veruje, da je res on to popravil...

Ko je končal s pripovedovanjem, so ga delavci obhiti in v nekem silnem zanosu govorili o zmagi...